

randstedelijke rekenkamer

Flevoland • Noord-Holland • Utrecht • Zuid-Holland

Nazorg bij restverontreiniging na
bodemsanering - *Provincie Flevoland*

Nazorg bij restverontreiniging na bodemsanering

Provincie Flevoland

Amsterdam, november 2012

Bodemsanering betekent letterlijk “gezond maken van de bodem”. Dit is nodig wanneer bijvoorbeeld een voormalige vuilstort wordt herontwikkeld tot golfpark met villawijk (zoals Park Residentie Dronten). Bodemsanering is niet per se het wegnemen van de vervuiling, maar vooral het beheersen ervan. De vervuilde grond wordt bijvoorbeeld niet afgegraven, maar afgedekt met een schone laag grond. Een verontreinigde locatie hoeft niet volledig gesaneerd te worden als er een veilige en beheersbare situatie kan worden bereikt. Dit betekent dat er verontreiniging in de bodem achterblijft. Om blootstelling aan of verspreiding van de verontreiniging te voorkomen dienen er effectieve maatregelen genomen te worden. Dit heet nazorg bij restverontreiniging na bodemsanering. Hiermee moet het bereikte saneringsresultaat in stand worden gehouden.

Het saneren van de bodem kost veel geld. Om een indruk te geven: in 2009 heeft het kabinet € 660 miljoen beschikbaar gesteld om vóór 2016 alle urgente locaties met vervuilde grond (de zogeheten spoedlocaties) te saneren. Naast milieutechnische redenen (zoals verspreiding van de restverontreiniging) en mogelijke blootstellingsrisico's voor mens, dier en ecologie, is het in stand houden van het bereikte saneringsresultaat dus ook economisch gezien zeer relevant. Wanneer een uitgevoerde sanering teniet wordt gedaan, doordat bijvoorbeeld door een aangebrachte leeflaag wordt gegraven en de verontreiniging weer naar boven wordt gehaald, zullen namelijk opnieuw (kostbare) saneringsmaatregelen moeten worden getroffen.

Op grond van de Wet bodembescherming zijn de provincies en grote gemeenten verantwoordelijk voor de vergunningverlening en de handhaving bij bodemsaneringen. Hieronder valt ook de nazorg bij restverontreinigingen na afloop van een sanering.

De Randstedelijke Rekenkamer is nagegaan of de provincie voldoende grip heeft op de nazorg bij restverontreiniging na bodemsanering. Voor het onderzoek heeft de Rekenkamer documentenonderzoek uitgevoerd en interviews gehouden met medewerkers van de provincie. We willen de betrokken ambtenaren hartelijk danken voor hun bijdrage aan dit onderzoek. In tegenstelling tot het onderzoek bij de andere drie Randstadprovincies is in de provincie geen aanvullend dossier onderzoek uitgevoerd, omdat nazorg minder omvangrijk is in Flevoland vanwege de relatief schone bodem. Dit rapport is daarom de eerste van de vier die worden uitgebracht. De rapporten voor Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland volgen in 2013.

Het onderzoek is uitgevoerd door drs. Annelies Eggebeen, mr. Iris Brugman, Maarten Franken MSc, Wiebe Bijl MSc, drs. Linda Voetee (projectleider) en drs. Arjan Wiggers (directielid).

dr. ir. Ans Hoenderdos-Metselaar MBA
Bestuurder/directeur Randstedelijke Rekenkamer

Inhoudsopgave

Conclusies en aanbevelingen	5
Reactie Gedeputeerde Staten	9
Nawoord Rekenkamer	13
1. Inleiding.....	15
1.1 Aanleiding en achtergrond	15
1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen	17
1.3 Afbakening	18
1.4 Werkwijze	19
1.5 Beoordelingskader	20
2. Overzicht nazorglocaties.....	23
2.1 Actueel overzicht	23
2.2 Kenbaarheid locaties voor derden	25
3. De provincie als plantoetsers	27
3.1 Nazorg sinds 2006	27
3.1.1 Afweging mate van saneren versus mate van nazorg	27
3.1.2 Proces en procedures van plantoetsing.....	29
3.1.3 Toetsing van de voorgestelde nazorg	30
3.2 Nazorg vóór 2006.....	33
4. De provincie als toezichthouder en handhaver	35
4.1 Toezicht op de uitvoering van nazorg	35
4.2 Reactie op geconstateerde afwijkingen	40
BIJLAGE A Toelichting op score per kenmerk.....	41
BIJLAGE B Overzicht nazorglocaties.....	43
BIJLAGE C Voorbeelden opbouw prioritering nazorglocaties	47
BIJLAGE D Geraadpleegde bronnen	51
BIJLAGE E Geraadpleegde personen	53

Conclusies en aanbevelingen

Na een bodemsanering blijft vaak nog een restverontreiniging achter in de bodem. Wanneer dit een ernstige verontreiniging is, hebben Gedeputeerde Staten (GS) de wettelijke taak een beschikking af te geven op het nazorgplan en toe te zien op een goede uitvoering van de afgesproken nazorg. Uit oriënterende gesprekken die de Rekenkamer voerde met o.a. de ambtelijke organisaties en bodemexperts bleek dat er bij provincies weinig aandacht is voor de nazorgfase. Voor de Randstedelijke Rekenkamer reden om dit onderwerp onder de loep te nemen.

De Rekenkamer beoogt met dit onderzoek inzichtelijk te maken hoe de provincie haar rol ten aanzien van de nazorg bij restverontreiniging na bodemsanering heeft georganiseerd. De centrale onderzoeksvraag luidt:

Heeft de provincie voldoende grip op de nazorg bij restverontreiniging na bodemsanering?

De centrale onderzoeksvraag wordt beantwoord aan de hand van vier deelvragen:

1. Heeft de provincie een volledig overzicht van alle nazorglocaties met de actuele status en zijn deze locaties kenbaar gemaakt voor derden?
2. Voert de provincie sinds 2006 haar taken als plantoetsers ten aanzien van de nazorg adequaat uit?
  - a. Toetst de provincie de afweging tussen de mate van sanering en de mate van nazorg expliciet bij de instemming met het saneringsplan?
  - b. Toetst de provincie de nazorgplannen van de saneerder aan wet- en regelgeving?
3. Heeft de provincie ervoor gezorgd dat de nazorgmaatregelen en gebruiksbeperkingen van vóór 2006 helder zijn vastgelegd?
4. Voert de provincie haar handhavingstaken ten aanzien van de nazorg adequaat uit?
  - a. Ziet de provincie toe op de uitvoering van de nazorg door de hiervoor aangewezen verantwoordelijke?
  - b. Reageert de provincie op geconstateerde afwijkingen op de afgesproken nazorg?

Ad 2 en 3. Het nazorgplan is wettelijk ingevoerd op 1 januari 2006 en vanaf dat moment worden strengere eisen gesteld aan de nazorg. Nazorg werd vóór die datum opgenomen in saneringsplannen.

Conclusies en aanbevelingen

Conclusie 1: Nog geen volledig overzicht van nazorglocaties en beperkte registratie van kenmerken

Het is (nog) niet mogelijk om uit het provinciale bodeminformatiesysteem Globis te herleiden voor hoeveel nazorglocaties de provincie Flevoland precies bevoegd gezag Wet bodembescherming is. Dit komt doordat de registratie van kenmerken over de actuele verontreinigingssituatie van de locaties in Globis gebrekkig is. Gevolgen van het ontbreken van (juiste) gegevens in het bodeminformatiesysteem zijn a) dat vragen van andere overheden, organisaties en burgers niet efficiënt beantwoord kunnen worden door de ambtelijke organisatie, en b) dat voor de provinciale handhavers niet inzichtelijk is op welke nazorglocaties toezicht van (groter) belang is. De ambtelijke organisatie heeft naar aanleiding van dit Rekenkameronderzoek aangegeven een juiste en volledige vulling van Globis alsnog op te willen pakken. Deze conclusie is gebaseerd op bevindingen 1 en 8.

Aanbeveling 1: Bekrachtig het op orde brengen van de registratie van kenmerken van nazorglocaties in Globis

Vraag GS om de voorlopige lijst van 44 nazorglocaties verder aan te vullen en/of op te schonen en de registratie van kenmerken over de actuele verontreinigingssituatie van ten minste deze locaties op orde te brengen. Kenmerken zijn bijvoorbeeld de stoffen waaruit de restverontreiniging bestaat en de soort nazorg die voor de locatie bepaald is. Vraag GS ook wanneer de registratie op orde is.

Conclusie 2: Toetsing van nazorgplannen onvoldoende geborgd en niet goed navolgbaar

De provincie Flevoland heeft niet geborgd dat nazorgplannen dan wel evaluatieverslagen waarin nazorg is opgenomen, worden getoetst aan alle relevante aspecten van wet- en regelgeving. In het gebruikte formulier voor de te volgen procedure en het format voor het nemen van een beschikking zijn bijvoorbeeld de volgende aspecten niet opgenomen:

1. het bewaken van de behandelingstermijn van de aanvraag;
2. periodieke beoordeling van de status van de nazorg op basis van nazorgstatusrapportages;
3. de begroting van de kosten van de nazorg;
4. toereikendheid van de voorgestelde nazorg.

De kwaliteit van de af te geven beschikking is hierdoor afhankelijk van de kennis en ervaring van de behandelende ambtenaar en bij vertrek van medewerkers is niet meer herleidbaar wat de overwegingen bij de beslissing zijn geweest. Hierbij dient wel opgemerkt te worden dat het niet vaak voorkomt dat een nazorgplan of evaluatieverslag waarin nazorg is opgenomen, ter beoordeling wordt ingediend bij de provincie.

Deze conclusie is gebaseerd op bevindingen 3, 4, 5 en 6.

Aanbeveling 2: Zorg dat nazorgplannen herleidbaar worden getoetst aan wet- en regelgeving

Vraag GS om ervoor te zorgen dat evaluatieverslagen en nazorgplannen worden getoetst aan relevante wet- en regelgeving zoals de Wet bodembescherming (Wbb), de Besluitvormings-uitvoeringsmethode (BUM) Wbb en het Normblad SIKB 8001 en de uitkomst van de toetsing te bewaren.

NB: Hiervoor kan een checklist opgesteld worden, zoals ook gebruikt wordt bij de beoordeling van de saneringsplannen. Wij merken hierbij op dat voor het opstellen van een dergelijke checklist eenvoudig gebruik gemaakt kan worden van de lijst van criteria op basis van wet- en regelgeving die in ons rapport is opgenomen.

Conclusie 3: Beperkte handhaving van nazorglocaties

Het handhavingsbeleid van de provincie Flevoland is niet toegespitst op nazorglocaties. In de praktijk is het toezicht beperkt tot het controleren van monitoringsrapportages en het reageren op meldingen van derden. In principe worden geen controlebezoeken uitgevoerd op nazorglocaties. Over eventuele bevindingen uit incidentele controles op nazorglocaties (bijvoorbeeld naar aanleiding van een melding van derden) wordt niet apart gerapporteerd. De ambtelijke organisatie is naar aanleiding van dit onderzoek gestart met het maken van risicotaxaties per nazorglocatie en heeft op basis daarvan een voorlopige prioritering aangebracht, waardoor handhaving gericht kan worden.

Deze conclusie is gebaseerd op bevindingen 8, 9 en 11.

Aanbeveling 3: Ga risicogestuurd handhaven op nazorglocaties

Bekrachtig de aanpak van risicotaxatie per locatie, zodat dit ook na het onderzoek voldoende prioriteit krijgt.

Vraag GS de voorlopige prioritering van nazorglocaties verder aan te scherpen en deze prioritering te gebruiken om locatiebezoeken in te plannen:

1. Zorg dat alle toezichtlocaties (inclusief nazorglocaties) zijn ingedeeld in risicocategorieën.
2. Pleeg het meeste toezicht op locaties met hoge risico's.

3. Controleer af en toe, steekproefsgewijs en eventueel in combinatie met andere handhavingstaken op locaties met lage risico's.
4. Leg de bevinding van het handhaven per risicocategorie vast in handhavingsrapportages.
5. Gebruik de uitkomsten van de rapportages om zo nodig de risicotaxaties bij te stellen.

Reactie Gedeputeerde Staten

Op de hierna volgende pagina's is de reactie van Gedeputeerde Staten van de provincie Flevoland op de conclusies en aanbevelingen opgenomen.

Randstedelijke Rekenkamer
Teleportboulevard 110
1043 EJ AMSTERDAM

Verzenddatum
24 OKT. 2012

Bijlagen

Uw kenmerk
2012/AW/141

Ons kenmerk
1407735

Onderwerp

Reactie onderzoek 'Nazorg bij restverontreiniging na bodemsanering'

Geachte heer/mevrouw,

U heeft om een reactie gevraagd op uw concept-bestuurlijke nota 'Nazorg bij restverontreiniging na bodemsanering'. Wij hebben deze conceptnota op 4 oktober per mail ontvangen. U verwacht een reactie van ons voor 26 oktober 2012.

Algemeen

Allereerst reageren wij op het proces van dit onderzoek. Wij hebben het onderzoekstraject als constructief ervaren. De contacten zowel in de fase van onderzoek als van ambtelijk wederhoor hebben bijgedragen aan een goed proces. Na het feitelijk wederhoor heeft een extra gesprek met uw rekenkamer geleid tot het aanpassen van geconstateerde feiten en bevindingen in de nota van bevindingen. Het bestuurlijke interview heeft u gevoerd met de portefeuillehouder, de heer Ladders.

Doel van het onderzoek

Het doel van het onderzoek is het beoordelen van het gevoerde provinciaal beleid inzake de nazorg bij restverontreiniging na bodemsanering en daarmee het bijdragen aan mogelijke verbeteringen van de doeltreffendheid hiervan.

Methode van onderzoek

Wij zijn van mening dat het door u gehanteerde beoordelingskader erg uitgebreid is voor de nazorgproblematiek zoals die zich in Flevoland voordoet. In Flevoland is sprake van een beperkte nazorgproblematiek. Dit blijkt ondermeer uit het feit dat de afgelopen zes jaar (sinds 1 januari 2006) slechts 2 nazorgplannen zijn ingediend en het totaal aantal bekende nazorglocaties op dit moment 44 is. De provincie hanteert bij het beoordelen en uitvoeren van nazorg het wettelijk beoordelingskader bestaande uit de Wet bodembescherming (Wbb) en aanverwante wet- en regelgeving zoals het Besluit bodemkwaliteit, het Besluit financiële bepalingen bodemsanering en de Circulaire bodemsanering. De Rekenkamer hanteert voor het maken van haar bevindingen een uitgebreider beoordelingskader dat mede gebaseerd is op de Besluitvormings-uitvoeringsmethode (BUM) Wbb. Doordat de provincie geen gebruik maakte van de BUM en de bijbehorende checklisten scoren wij op die punten automatisch minder goed. Dit wil niet per definitie zeggen dat wij om deze reden onze nazorg niet beheersen.

Inlichtingen bij
P.H.J.A. Richters

Doorkiesnummer
265412

Bezoekadres
Visarenddreef 1
Lelystad

Resultaat van het onderzoek

Wij kunnen ons vinden in de conclusies dat er nog geen volledig overzicht is van alle nazorglocaties, dat de toetsing van nazorgplannen beter geborgd kan worden en dat incidentele controlebezoeken een zinvolle aanvulling op de handhaving zijn.

Conclusies en aanbevelingen

Uw conclusies delen wij en de daaraan gekoppelde aanbevelingen nemen wij als volgt over:

- 1
<i>Constatering</i>	Nog geen volledig overzicht van nazorglocaties en beperkte registratie van kenmerken
<i>Aanbeveling</i>	Bekrachtig het op orde brengen van de registratie van kenmerken van nazorglocaties in Globis
<i>Reactie</i>	Eind dit jaar verwachten wij het overzicht van de nazorglocaties aangevuld en/of opgeschoond is en de registratie op orde is. Dit maakt onderdeel uit van de lopende kwaliteitsslag die eind 2011 is ingezet. 1. alle nazorglocaties (44) zijn inmiddels ingedeeld in risicocategorieën 2. de provincie heeft een verzoek ingediend om risicocategorieën op een uniforme wijze te kunnen registreren in bodeminformatie-systemen.
- 2
<i>Constatering</i>	Toetsing van nazorgplannen onvoldoende geborgd en niet goed navolgbaar
<i>Aanbeveling</i>	Zorg dat nazorgplannen herleidbaar worden getoetst aan wet- en regelgeving
<i>Reactie</i>	Wij zullen vanaf nu ook de BUM in ons beoordelingskader opnemen en de uitkomst van de toetsing in onze informatiesystemen vastleggen.
- 3
<i>Constatering</i>	Beperkte handhaving van nazorglocaties
<i>Aanbevelingen</i>	Ga risicogestuurd handhaven op nazorglocaties
<i>Reactie</i>	De prioritering van de locatiebezoeken bij nazorglocaties zal vanaf nu plaatsvinden op basis van bijbehorende risicocategorieën. 1. de twee locaties met hoogste risico's zullen jaarlijks bezocht worden; 2. de overige locaties zullen steekproefsgewijs gecontroleerd worden. De bezoeken zullen eenmaal in de vijf jaar plaatsvinden; 3. de bevindingen zullen per categorie worden vastgelegd in onze informatiesystemen; 4. de risicotaxaties zullen indien nodig bijgesteld worden. De overige handhavingstaken bij nazorglocaties blijven ongewijzigd, zoals de bewaking op het indienen van de monitoringsrapportages en de inhoudelijke reactie hierop.

Conclusie algemeen

Uw rapport en de bespreking daarvan zijn een goede inbreng voor de verbetering van ons beleid ten aanzien van de nazorg bij restverontreiniging na bodemsanering. Wij hebben ons voordeel gedaan met uw aanbevelingen. Met belangstelling zien wij de bespreking van uw rapport in de staten tegemoet.

Hoogachtend,

Gedeputeerde Staten van Flevoland,
de secretaris,

de voorzitter,

mr. drs T. van der Wal

L. Verbeek

Nawoord Rekenkamer

De Rekenkamer dankt GS voor hun reactie. Wij zijn verheugd dat GS opmerken dat, ondanks het feit dat de nazorgproblematiek in Flevoland beperkt is, het onderzoek een goede inbreng is voor de verbetering van het beleid en dat zij de aanbevelingen overnemen.

De reactie van GS geeft geen aanleiding tot het maken van nadere opmerkingen. Wel willen wij bekrachtigen dat ook vanuit de Rekenkamer het onderzoekstraject als constructief is ervaren en dat wij hopen dat de contacten met de ambtelijke organisatie bijdragen aan een goede uitwerking van de aanbevelingen in het beleid.

De Rekenkamer ziet met belangstelling de reactie van PS op het onderzoek tegemoet.

HOOFDSTUK 1

Inleiding

1.1 Aanleiding en achtergrond

In 1980 kwam in Nederland het gifschandaal in Lekkerkerk aan het licht. Een hele nieuwbouwwijk bleek gebouwd te zijn op sterk verontreinigde grond. De opschudding na de vondst van het gif was aanleiding om in 1987 de Wet bodembescherming in te voeren, met daarin de voorwaarden die (kunnen) worden verbonden aan het verrichten van handelingen in of op de bodem. Deze wet gaat uit van het principe dat de vervuiler of eigenaar/gebruiker de kosten van de sanering betaalt. Bodemsanering is het beperken en zoveel mogelijk ongedaan maken van bodemverontreinigingen. Bij verontreinigingen van vóór 1987 is het moeilijker om de kosten te verhalen en financiert de overheid vaak (gedeeltelijk) de sanering.

Meestal zijn bodemverontreinigingen veroorzaakt door onzorgvuldige omgang met stoffen en het - legaal of illegaal - storten van afval. Potentieel verdachte locaties zijn bijvoorbeeld plaatsen waar een chemische wasserij of benzinstation heeft gestaan. Mensen kunnen op verschillende manieren in aanraking komen met bodemverontreinigingen. Bij de bovengrond kan dit bijvoorbeeld door consumptie van op de vervuilde bodem geteelde groenten, huidcontact met de verontreiniging bij graven of tuinieren, inslikken van verontreinigde gronddeeltjes of inademen van opwaaiend stof, dan wel gas of damp die vanuit de grond ontsnapt. Bij de ondergrond speelt voornamelijk de verspreiding van de verontreiniging met het grondwater een rol. Op het moment dat een verontreiniging opgelost is in het grondwater kunnen er door de grondwaterstroming grote verontreinigingspluimen ontstaan die op een bepaald moment het oppervlaktewater of een drinkwaterwingebied bereiken. De verschillende soorten risico's bepalen of een bovengrond- en/of ondergrondsanering nodig is.

Momenteel is er veel aandacht voor de bodemsaneringsoperatie, die tot doel heeft ernstige verontreinigingen van vóór 1987 waar sprake is van onaanvaardbare risico's met spoed te saneren. De provincies voeren hierbij de regie en zijn medeverantwoordelijk voor het eindresultaat. Uit oriënterende gesprekken die de Rekenkamer voerde met o.a. de ambtelijke organisaties en bodemexperts bleek dat er echter veel minder aandacht is voor de fase ná sanering; de nazorgfase. Nazorg is nodig indien na sanering een ernstige restverontreiniging achterblijft en beperkingen in het gebruik van de bodem en/of maatregelen in het belang van de bescherming van de bodem noodzakelijk zijn. Nazorg heeft tot doel het risico van blootstelling aan en verergering van de restverontreiniging te beheersen. Op grond van de wet zijn de provincies niet alleen verantwoordelijk voor de vergunningverlening, maar ook voor het toezicht op het gebied van nazorg bij restverontreinigingen.¹ Het toezicht is één van de taken die bij de Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's) wordt neergelegd. Ook in deze situatie blijft de provincie eindverantwoordelijk voor de uitvoering van de taken.

Bodemverontreinigingen die een risico vormen voor mens of milieu worden bij voorkeur weggehaald. Dat is echter niet altijd mogelijk of gewenst. Vaak kan het technisch niet, of niet helemaal, bijvoorbeeld omdat het onder een gebouw ligt. Een andere reden kan zijn dat saneren zo duur is dat de kosten en de opbrengst (verminderd

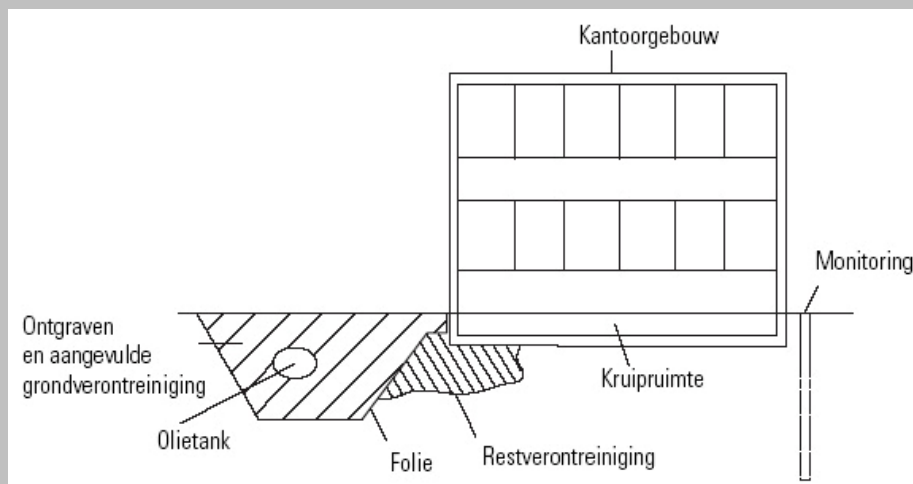
---

¹ Grote gemeenten binnen de provincies vervullen zelf de bevoegd gezagrol Wet bodembescherming. In de Randstad zijn dit de gemeenten Alkmaar, Amersfoort, Amsterdam, Den Haag, Dordrecht, Haarlem, Leiden, Rotterdam, Schiedam, Utrecht en Zaanstad.

milieurisico) niet langer in een verantwoorde verhouding staan. Tenslotte is verplaatsing van vervuild materiaal niet altijd milieuhygiënisch doelmatig. In deze gevallen blijft de verontreiniging op de betreffende plaats achter. Maar dan wel zodanig dat er geen onaanvaardbaar risico is voor mens en milieu. Om dit te bereiken worden zo nodig maatregelen getroffen, zoals het aanbrengen van isolatie of een schone deklaag. Vervolgens wordt de 'veilige' situatie in stand gehouden door middel van nazorg en wordt mogelijke verspreiding bewaakt door monitoring. Naast nazorgmaatregelen kan nazorg ook bestaan uit het opleggen van gebruiksbeperkingen. Zo kan bijvoorbeeld worden opgelegd dat een tuin niet als moestuin gebruikt mag worden, dat grondwater niet mag worden onttrokken of dat niet gegraven mag worden.

Voorbeeld: Nazorg bij isolatie van de restverontreiniging

Op een groot industrieterrein is een nabij een kantoorgebouw gelegen olietank verwijderd. Daarbij is tevens alle grondverontreiniging buiten het gebouw verwijderd. Onder het gebouw is sprake van een restverontreiniging met minerale olie in de grond. Tussen de schone aanvulling van de ontgravingsput en de restverontreiniging onder het gebouw is een kunststof-folie aangebracht. Zoals vastgelegd in het saneringsplan, zal de restverontreiniging pas worden verwijderd wanneer het kantoorgebouw zal worden gesloopt. Om eventuele verspreiding van de restverontreiniging of uitdamping naar het gebouw vast te kunnen stellen, zullen jaarlijks grondwatermonsters worden genomen uit de 3 geplaatste peilbuizen.

Bron: www.bodemrichtlijn.nl

Restverontreiniging na bodemsanering komt steeds vaker voor. Dit komt doordat in de loop van de jaren het accent bij bodemsaneringen is verlegd van multifunctioneel saneren naar functiegericht saneren. Multifunctioneel wil zeggen geschikt voor alle soorten gebruik van de grond en betekent dus volledige sanering. Functiegericht wil zeggen geschikt voor het huidige of toekomstige gebruik van de grond.² Hierdoor worden restverontreinigingen geaccepteerd, waarbij het de voorkeur heeft nazorg zoveel mogelijk te beperken. Minder saneren betekent namelijk wel dat er meer beheer van verontreinigde bodems nodig is. De accentverschuiving naar het functiegericht saneren heeft ertoe geleid dat nazorg in 2006 een uitdrukkelijke plek in de wet kreeg. Vanaf dat moment is een nazorgplan verplicht, dat ter instemming aan Gedeputeerde Staten (GS) moet worden voorgelegd. Vóór 2006 waren de onderwerpen evaluatie en nazorg 'gebrekig geregeld'.³

² Bij zich verspreidende verontreinigingen kan de saneringsdoelstelling niet worden verbonden aan een functie van een locatie, maar dient de saneringsaanpak er op gericht te zijn het risico van verspreiding van verontreinigende stoffen zoveel mogelijk te beperken.

³ Tweede Kamer, Vergaderjaar 2003-2004, 29 462, nr. 3, p. 12.

Uiteraard brengt het niet volledig verwijderen van verontreinigingen ook risico's met zich mee. Soms worden de gebruiksbeperkingen (onbewust) door de bewoners of andere gebruikers niet nageleefd: er worden bijvoorbeeld vijvers tot in de stortlaag gegraven, er worden gaten in de beganegrondvloer geboord (uitdampingsrisico's) of er worden te diep wortelende bomen geplant. Daarnaast kan het voorkomen dat de verontreiniging zich toch verder verspreidt dan verwacht of kunnen technische voorzieningen die dit moeten voorkomen falen. Het gevolg hiervan kan zijn dat de behaalde saneringsdoelstelling niet in stand blijft en aanvullende (sanerings-/nazorg)maatregelen moeten worden genomen. Het is daarom van belang dat de provincie toezicht houdt op de nazorglocaties.

Wanneer blijkt dat de nazorg waarmee GS hebben ingestemd niet (juist) wordt uitgevoerd, is er sprake van handelen in strijd met de wet. In zo'n geval kan een last onder dwangsom worden gegeven, bestuursdwang worden toegepast en/of aangifte bij het OM worden gedaan wegens een economisch delict.

Zes jaar na de verankering van nazorg in de Wet bodembescherming is het een goed moment om terug te kijken hoe de provincies hun taken op dit gebied hebben vorm gegeven.

1.2 Probleemstelling en onderzoeksvragen

Het doel van dit onderzoek is om inzichtelijk te maken hoe de provincie haar rol ten aanzien van de nazorg bij restverontreiniging na bodemsanering heeft georganiseerd. De uitkomsten van het onderzoek zullen we gebruiken om Provinciale Staten (PS) handvatten te bieden om het functioneren van het provinciale bestuur met betrekking tot nazorg bij restverontreinigingen verder te verbeteren. De onderzoeksvragen zijn geformuleerd op basis van de vigerende wet- en regelgeving.

Centrale onderzoeksvraag:

Heeft de provincie voldoende grip op de nazorg bij restverontreiniging na bodemsanering?
--

De centrale onderzoeksvraag wordt beantwoord aan de hand van volgende vier deelvragen. De uitwerking van de onderzoeksvragen en de wijze waarop deze beantwoord zullen worden, komen aan bod in paragraaf 1.4.

5. Heeft de provincie een volledig overzicht van alle nazorglocaties met de actuele status en zijn deze locaties kenbaar gemaakt voor derden?
6. Voert de provincie sinds 2006 haar taken als plantoetser ten aanzien van de nazorg adequaat uit?
  - a. Toetst de provincie de afweging tussen de mate van sanering en de mate van nazorg expliciet bij de instemming met het saneringsplan?
  - b. Toetst de provincie de nazorgplannen van de saneerder aan wet- en regelgeving?
7. Heeft de provincie ervoor gezorgd dat de nazorgmaatregelen en gebruiksbeperkingen van vóór 2006 helder zijn vastgelegd?
8. Voert de provincie haar handhavingstaken ten aanzien van de nazorg adequaat uit?
  - a. Ziet de provincie toe op de uitvoering van de nazorg door de hiervoor aangewezen verantwoordelijke?
  - b. Reageert de provincie op geconstateerde afwijkingen op de afgesproken nazorg?

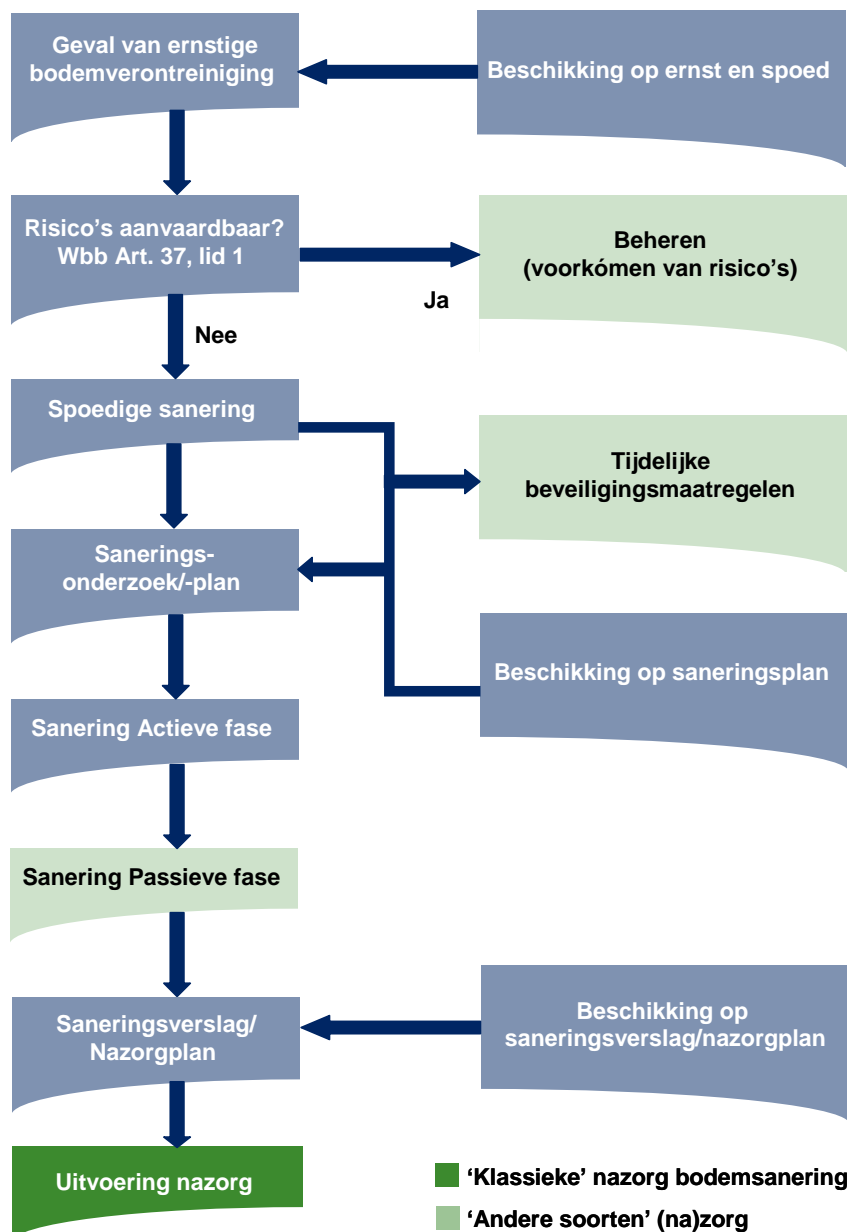
Ad 2 en 3. Het nazorgplan is wettelijk ingevoerd op 1 januari 2006 en vanaf dat moment worden strengere eisen gesteld aan de nazorg. Nazorg werd vóór die datum opgenomen in saneringsplannen.

1.3 Afbakening

Bij bodemverontreinigingen kunnen verschillende vormen van (na)zorg aan de orde zijn:

- het beheer (c.q. het voorkómen van risico's) van niet gesaneerde, verontreinigde locaties;
- het in stand houden van tijdelijke beveiligingsmaatregelen voorafgaand aan een sanering;
- de uitvoering van de passieve saneringsfase;
- de 'klassieke nazorg', het in stand houden van een situatie nadat het saneringsdoel is behaald.

In Figuur 1 is bovenstaande schematisch weergegeven.

Figuur 1 Verschillende vormen van (na)zorg bij bodemverontreinigingen. Gebaseerd op het SKB Cahier Nazorg.

Juridisch gezien is er sprake van nazorg indien er na uitvoering van de sanering nog verontreiniging resteert en dat deze verontreiniging het instellen van beperkingen in het gebruik van de bodem dan wel maatregelen in het belang van de bescherming van de bodem, noodzakelijk maakt. In Figuur 1 is dit aangegeven als 'klassieke nazorg bodemsanering'. Dit onderzoek richt zich dan ook uitsluitend op deze klassieke nazorg. Vanwege de verschuiving van multifunctioneel naar functiegericht saneren, blijft vaker een restverontreiniging achter en komt deze vorm van nazorg steeds meer voor.

Het onderzoek richt zich **niet** op:

- nazorg bij gesloten stortplaatsen voor zover er geen sprake is van klassieke nazorg;
- de wijze waarop de provincie bij nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen rekening houdt met nazorglocaties (de insteek is de locatie op zich en niet het ruimtelijk orderingsbeleid).

1.4 Werkwijze

In de Randstadprovincies varieert het aantal nazorglocaties tussen enkele tientallen (Flevoland) en enkele honderdtallen (Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland).⁴ Vanwege het kleinere aantal nazorglocaties in Flevoland, is ervoor gekozen om in eerste instantie de omvang en de aard van de Flevolandse nazorglocaties (onderzoeksvraag 1) in beeld te brengen en aansluitend in samenspraak met een delegatie van Statenleden te bepalen of en zo ja met welke diepgang de overige onderzoeksvragen zullen worden beantwoord. Het volledig beantwoorden van de overige onderzoeksvragen zou dossieronderzoek van een aantal te selecteren nazorglocaties vragen, conform onze werkwijze in de andere drie Randstadprovincies. Op 5 september heeft een delegatie van Statenleden aangegeven ervan af te zien om de Rekenkamer om aanvullend dossieronderzoek te vragen, omdat nazorg minder omvangrijk is in Flevoland vanwege de relatief schone bodem. Afgesproken is om wel een verkorte rapportage uit te brengen, zodat PS kunnen beslissen over de verbeterpunten die de Rekenkamer heeft geconstateerd.⁵

In voorliggend rapport worden dan ook de bevindingen gepresenteerd die de Rekenkamer heeft gedaan ten aanzien van het beleid en de organisatie van vergunningverlening en handhaving bij nazorg. Deze bevindingen zijn gebaseerd op een analyse van de relevante beleidsdocumenten en op gesprekken die in het afgelopen traject gevoerd zijn met de ambtelijke organisatie. Omdat dossieronderzoek geen onderdeel uitmaakte van de analyse, komt de uitvoering van het beleid ten aanzien van nazorglocaties alleen aan bod wanneer de Rekenkamer hierover informatie heeft verkregen via de ambtelijke organisatie. Dit betekent dat we de provinciale rol ten aanzien van nazorg in principe alleen in opzet hebben beoordeeld en niet in werking.

In de hoofdstukken 2 t/m 4 is per paragraaf aangegeven welke onderzoeksvraag en welke criteria (zie de volgende paragraaf Beoordelingskader) aan de orde zijn. Indien de onderzoeksvraag en/of criteria, vanwege het ontbreken van dossieranalyse, niet beantwoord of beoordeeld konden worden is dit expliciet aangegeven.

---

⁴ Deze informatie is gebaseerd op de oriënterende gesprekken die zijn gevoerd met de ambtelijke organisaties van de provincies.

⁵ Bijeenkomst delegatie Statenleden Flevoland en de Randstedelijke Rekenkamer, 5 september 2012.

1.5 Beoordelingskader

De Rekenkamer hanteert voor het maken van haar bevindingen een beoordelingskader (zie Tabel 1). Het beoordelingskader is gebaseerd op onder andere de volgende informatie:

- de Wet bodembescherming (Wbb) en aanverwante wet- en regelgeving zoals het Besluit bodemkwaliteit, het Besluit financiële bepalingen bodemsanering en de Circulaire bodemsanering;
- handreikingen en protocollen zoals de Handhavingsuitvoeringsmethode (HUM) Wbb, de Besluitvormingsuitvoeringsmethode (BUM) Wbb en het Normblad SIKB 8001;
- algemene inzichten uit relevante vakliteratuur.

De Rekenkamer heeft het beoordelingskader besproken met ambtelijke vertegenwoordigers van de vier provincies. Bij de beoordelingen in de hoofdstukken 2 t/m 4 is voorafgaand aan de bevindingen aangegeven wat het belang is van de criteria. In deze paragraaf is er, om herhaling te voorkomen, voor gekozen alleen de lijst van criteria op te nemen zonder toelichting.

NB: In de praktijk wordt niet altijd een separaat nazorgplan ingediend, maar komt het ook voor dat de voorgestelde nazorg in het saneringsverslag wordt opgenomen. Daarom is in de analyse ook de beoordeling van saneringsverslagen betrokken, indien hierin nazorg is beschreven.

Tabel 1 Beoordelingskader

VRAAG 1: Heeft de provincie een volledig overzicht van alle nazorglocaties met de actuele status en zijn deze bekend gemaakt voor derden?	
Criterion 1 (H2, par. 2.1)	De provincie heeft een bodeminformatiesysteem waarin voor iedere nazorglocatie is aangegeven wat de verontreinigingssituatie en actuele status ⁶ is.
Criterion 2 (H2, par. 2.2)	De provincie biedt de beschikking op het nazorgplan aan het Kadaster aan ter inschrijving in de openbare registers.
VRAAG 2: Voert de provincie sinds 2006 haar taken als plantoetser t.a.v. de nazorg adequaat uit?	
VRAAG 2a: Toetst de provincie de afweging tussen de mate van sanering en de mate van nazorg expliciet bij de instemming met het saneringsplan?	
Criterion 3 (H3, par. 3.1.1)	De provincie heeft bij de instemming van het saneringsplan expliciet getoetst of bij de voorgestelde saneringsoplossing de nazorg zoveel mogelijk is beperkt.
Criterion 4 (H3, par. 3.1.1)	De voorgestelde nazorg in het ingediende nazorgplan wijkt niet sterk af van de verwachte nazorg in het beschikte saneringsplan.
VRAAG 2b: Toetst de provincie de nazorgplannen van de saneerder aan wet- en regelgeving?	
Criterion 5 (H3, par. 3.1.2)	GS hebben een procedure vastgesteld voor het nemen van beschikkingen ten aanzien van het nazorgplan. Deze procedure gaat o.a. in op: <ul style="list-style-type: none"> a. de functionele scheiding van taken die betrekking hebben op de voorbereiding van de beschikking op het nazorgplan en taken die betrekking hebben op toezicht en handhaving; b. het bewaken van de behandelingstermijn van de aanvraag; c. het toetsen op de borging van de nazorg;⁷ d. het objectief, consistent, eenduidig, onafhankelijk en met gelijk kwaliteitsniveau toetsen op kwalitatieve en kwantitatieve volledigheid en juistheid van de informatie;

⁶ De toezichthouder/handhaver moet voor iedere locatie altijd kunnen beschikken over een actueel overzicht van alle verplichtingen, gevoerde overleggen, controles en correspondentie.

⁷ De provincie moet zekerheid hebben over de borging van de nazorg: wie neemt de verantwoordelijkheid, is de continuïteit voldoende verzekerd (ook financieel), ligt de uitvoering van nazorg in goede handen, voldoet de communicatie met locatiegebruikers, omgeving en overheid, is en blijft de werking van de maatregelen c.q. aangebrachte voorzieningen voldoende.

	<p>e. registratie en monitoring nazorgactiviteiten;</p> <p>f. periodieke beoordeling van de status van de nazorg op basis van nazorgstatusrapportages;</p> <p>g. evaluatie van de nazorg op basis van afsluitende nazorgevaluatierapportages.</p>
<p> criterium 6 (H4, par. 4.1 zie criterium 14)</p>	<p>De provincie heeft een duidelijke scheiding, tenminste op persoonsniveau, aangebracht tussen taken die betrekking hebben op de voorbereiding van de beschikking op het nazorgplan en taken die betrekking hebben op toezicht en handhaving. * <i>Zie ook criterium 6.</i></p>
<p> criterium 7 (H3, par. 3.1.3)</p>	<p>De provincie toetst alle nazorgplannen binnen 6 maanden na ontvangst.</p>
<p> criterium 8 (H3, par. 3.1.3)</p>	<p>Indien in het saneringsverslag is beschreven dat sprake is van een restverontreiniging na de sanering en dat sprake is van gebruiksbepalingen en/of nazorg, bewaakt de provincie dat gelijktijdig met het saneringsverslag een nazorgplan wordt ingediend.</p>
<p> criterium 9 (H3, par. 3.1.3)</p>	<p>De provincie heeft getoetst of het ingediende nazorgplan de volgende informatie bevat:</p> <p>a. NAW gegevens melder (inclusief eventuele machtiging);</p> <p>b. ligging van de nazorg;</p> <p>c. type beschikking;⁸</p> <p>d. informatie over de context van de nazorg;</p> <p>e. als sprake is van gebruiksbepalingen, een beschrijving van de gebruiksbepalingen;</p> <p>f. als sprake is van gebruiksbepalingen, een beschrijving van de wijze van communicatie van de gebruiksbepalingen aan de gebruikers;</p> <p>g. als sprake is van nazorgmaatregelen, een beschrijving van de maatregelen en de eventuele verslaglegging hiervan;</p> <p>h. als sprake is van nazorgmaatregelen, een begroting van de kosten;</p> <p>i. als sprake is van nazorgmaatregelen en de kosten van de nazorg voor meer dan 50% na vijf jaar zullen worden gerealiseerd, een toelichting op de financiering van de kosten;</p> <p>j. in het nazorgplan is beschreven wie verantwoordelijk is voor de uitvoering van de nazorg.</p>
<p> criterium 10 (H3, par. 3.1.3)</p>	<p>Teneinde te beschikken op het nazorgplan, heeft de provincie getoetst:</p> <p>a. of de gebruiksbepalingen of nazorgmaatregelen voldoende zijn om er voor te zorgen dat de verontreiniging die na de sanering is achtergebleven niet zal leiden tot een vermindering van de kwaliteit van de bodem zoals beschreven in het saneringsverslag;</p> <p>b. of het nodig is om aan de instemming met het nazorgplan het voorschrift te verbinden dat bepaalde wijzigingen in het bodemgebruik gemeld dienen te worden.</p>
<p> criterium 11 (H3, par. 3.1.3)</p>	<p>Indien aan het criterium 9i voor het kunnen vragen van een financiële zekerheidsstelling wordt voldaan en uit de toelichting op de financiering van de nazorgkosten blijkt dat de initiatiefnemer waarschijnlijk onvoldoende middelen heeft om de nazorg uit te voeren, wordt de financiële zekerheidsstelling als voorschrift in de beschikking opgenomen.</p>
<p>VRAAG 3: Heeft de provincie ervoor gezorgd dat de nazorgmaatregelen en gebruiksbepalingen van vóór 2006 helder zijn vastgelegd?</p>	
<p> criterium 12 (H3, par. 3.2)</p>	<p>De nazorgmaatregelen en gebruiksbepalingen zijn duidelijk vastgelegd, dat wil zeggen: niet voor meerdere uitleg vatbaar.</p>
<p> criterium 13 (H3, par. 3.2)</p>	<p>Voor de nazorgmaatregelen is vastgelegd wie verantwoordelijk is voor de uitvoering hiervan.</p>

⁸ Bij het type beschikking gaat het om de volgende informatie: (a) of de verontreiniging voor 1987 is ontstaan, (b) of een beschikking wordt aangevraagd voor het hele geval of een gedeelte, (c) of sprake is van verschillende saneringsfasen, (d) een overzicht van al afgegeven beschikkingen in het kader van de Wet bodembescherming.

VRAAG 4: Voert de provincie haar handhavingstaken ten aanzien van de nazorg adequaat uit?	
VRAAG 4a: Ziet de provincie toe op de uitvoering van de nazorg door de hiervoor aangewezen verantwoordelijke?	
Criterion 14 (H4, par. 4.1)	De provincie heeft een duidelijke scheiding, tenminste op persoonsniveau, aangebracht tussen taken die betrekking hebben op de voorbereiding van de beschikking op het nazorgplan en taken die betrekking hebben op toezicht en handhaving. * <i>Zie ook criterium 6.</i>
Criterion 15 (H4, par. 4.1)	In het handhavingsbeleid zijn, op basis van een probleemanalyse, prioriteiten gesteld ten aanzien van de handhavingstaken (in het aantal en de soorten locaties). De prioriteiten bepalen welke handhavingswerkzaamheden op welke soort locaties zullen plaatsvinden. Als blijkt dat er onvoldoende capaciteit beschikbaar is om alle gewenste werkzaamheden te verrichten, wordt de werklíst aangepast op basis van een risico-inschatting per locatie. Deze risico-inschatting moet voor elke nieuwe locatie bij aanvang worden opgesteld.
Criterion 16 (H4, par. 4.1)	De provincie ziet erop toe dat de nazorg, zoals vastgelegd in het nazorgplan, wordt uitgevoerd. Hierbij dient de frequentie en de aard van controles, zoals in het handhavingsbeleid bepaald, te zijn afgestemd op en toereikend voor het type nazorglocaties.
Criterion 17 (H4, par. 4.1)	De provincie legt de resultaten van iedere uitgevoerde controle vast in het bodeminformatiesysteem.
Criterion 18 (H4, par. 4.1)	Periodiek, doch minstens jaarlijks, worden de resultaten van de toezichtsactiviteiten gerapporteerd en geëvalueerd.
VRAAG 4b: Reageert de provincie op geconstateerde afwijkingen op de afgesproken nazorg?	
Criterion 19 (H4, par. 4.2)	Indien door de provincie in de uitvoering van de nazorg afwijkingen worden geconstateerd ten opzichte van de afgesproken nazorg onderneemt de provincie actie of laat dit beargumenteerd achterwege.

HOOFDSTUK 2

Overzicht nazorglocaties

In dit hoofdstuk wordt onderzoeksvraag 1 beantwoord: 'Heeft de provincie een volledig overzicht van alle nazorglocaties met de actuele status en zijn deze locaties kenbaar gemaakt voor derden?'

2.1 Actueel overzicht

Criterium 1

In deze paragraaf wordt criterium 1 beoordeeld: *De provincie heeft een bodeminformatiesysteem waarin voor iedere nazorglocatie is aangegeven wat de verontreinigingssituatie en actuele status is.*

Wanneer na bodemsanering een restverontreiniging is achtergebleven, moet het ten minste bekend zijn dat er op dergelijke locaties verontreiniging aanwezig is. Dit om te voorkomen dat er 'zo maar' gegraven wordt, grond afgevoerd wordt, of gebruikswijzigingen worden doorgevoerd die tot risico's kunnen leiden. De kenbaarheid van de verontreiniging en daaraan verbonden risico's begint bij registratie van de locatie. Om toezicht te kunnen houden op de nazorglocaties, dient de provincie nazorglocaties in haar bodeminformatiesysteem te registreren.⁹

De Rekenkamer is voor de Flevolandse nazorglocaties nagegaan welke informatie over de oorspronkelijke verontreiniging, de restverontreiniging en de nazorg is geregistreerd in het provinciale bodeminformatiesysteem.

Bevinding 1

De ambtelijke organisatie heeft naar aanleiding van dit rekenkameronderzoek een overzicht van nazorglocaties gemaakt. De ambtelijke organisatie heeft aangegeven dat dit een voorlopige inschatting is en het aantal nazorglocaties nog kan toe- of afnemen. Voor de meeste van de 44 nazorglocaties is in het bodeminformatiesysteem aangegeven wat de oorspronkelijke bodemverontreiniging was. De achtergebleven restverontreiniging is minder vaak geregistreerd; voor 31 locaties is geregistreerd uit welke categorie verontreinigende stoffen de restverontreiniging bestaat en van 17 locaties is tevens de concentratie ervan geregistreerd. Het soort nazorg, de voorgeschreven gebruiksbeperkingen en zorgmaatregelen worden (nog) niet geregistreerd.

Toelichting

De Flevolandse bodeminformatie wordt vastgelegd in het bodeminformatiesysteem Globis. Dit systeem biedt de provinciale vergunningverleners de mogelijkheid om per locatie onder andere de verontreinigingssituatie en - in geval van nazorg - de afgesproken gebruiksbeperkingen en zorgmaatregelen vast te leggen. Provinciale handhavers kunnen in Globis uitgevoerde controles en de gevoerde correspondentie registreren (zie bevinding 10). Vanuit het systeem kunnen een aantal standaardoverzichten worden gegenereerd. Een overzicht van de nazorglocaties viel niet onder deze standaardoverzichten in het Flevolandse Globis.

Naar aanleiding van dit onderzoek heeft de ambtelijke organisatie hiervoor aanpassingen in het systeem doorgevoerd en een lijst van nazorglocaties gegenereerd. Hieruit bleek dat Flevoland bevoegd gezag Wbb is voor

⁹ Dit criterium is ontleend aan de Handhavingsuitvoeringmethode Wet bodembescherming landbodems (HUM Wbb), p. 28.

44 nazorglocaties (zie Tabel 2). De ambtelijke organisatie heeft aangegeven dat dit een voorlopige inschatting is en het aantal nazorglocaties nog kan toe- of afnemen omdat niet alle kenmerken in Globis zijn ingevuld. Aangezien niet alle kenmerken in Globis zijn ingevuld, is Tabel 2 grotendeels handmatig gevuld door de ambtelijke organisatie. Het kenmerk 'soort nazorglocatie' werd voor 2006 niet geregistreerd en de ambtelijke organisatie heeft aangegeven dat de vulling sindsdien niet betrouwbaar is. Daarom is dit kenmerk in Tabel 2 ingevuld op basis van informatie uit de beschikkingen, die de ambtelijke organisatie hiervoor heeft doorgelopen. Het kenmerk 'ligging' in Tabel 2 is slechts in 4 van de 44 gevallen handmatig gevuld.¹⁰

Tabel 2 Aantal nazorglocaties, uitgesplitst naar soort nazorglocatie en ligging¹¹

Ligging \ Soort Nazorglocatie	Stedelijk gebied	Landelijk gebied	Bedrijfsterrein	Totaal
IBC (Isoleren, Beheersen, Controleren)	1	0	1	2
Monitoring	4	1	15	20
Registratie	3	5	11	19
Onbekend	1	1	1	3
Totaal	9	7	28	44

De Rekenkamer is ook voor andere kenmerken nagegaan in welke mate deze zijn geregistreerd in Globis. Voor bijna alle nazorglocaties is ingevuld uit welke categorie stoffen de oorspronkelijke verontreiniging bestond, of dit een verontreiniging van grond of grondwater betrof en of de streef-, dan wel de interventiewaarde werd overschreden.¹² Bij een concentratie onder de streefwaarde, spreekt men van een schone bodem. Bij een concentratie boven de interventiewaarde is sprake van ernstige bodemverontreiniging. Voor het grootste deel van de nazorglocaties waarvan de categorie verontreinigende stoffen zijn geregistreerd, is tevens aangegeven in welk volume en in welke concentratie deze stoffen aanwezig waren.¹³ Voor de restverontreiniging die achterbleef na sanering, is de registratie minder compleet. Voor 31 van de 44 nazorglocaties is geregistreerd uit welke categorie stoffen de restverontreiniging bestaat en voor 17 van deze 31 locaties is bekend in welke concentratie deze stoffen nog aanwezig zijn. Dit is weergegeven in Tabel 3.

Tabel 3 Registratie gebruiksbeperkingen en restverontreiniging

Restverontreiniging stoffen \ Restverontreiniging concentratie	Wel geregistreerd	Niet geregistreerd	Totaal
Wel geregistreerd	17	0	17
Niet geregistreerd	14	13	27
Totaal	31	13	44

¹⁰ Provincie Flevoland (2012), Telefonische toelichting 5 september 2012.

¹¹ Provincie Flevoland (2012), E-mail ambtelijke organisatie 4 september 2012.

¹² In de risicoanalyse is voor 39 van de in totaal 44 locaties de categorie verontreinigende stof aangegeven en of het een verontreiniging van grond en/of grondwater betreft. Voor 38 hiervan is tevens geregistreerd of het een overschrijding van de streef- of interventiewaarde betreft.

¹³ Voor 31 van de 39 locaties waarvan de categorie verontreinigende stoffen is geregistreerd, is de concentratie ervan geregistreerd. Het volume ervan is in 30 van de 39 gevallen geregistreerd.

Voorafgaand aan dit rekenkameronderzoek werd, zoals hiervoor reeds aangegeven, in Globis niet ingevuld welke soort nazorg (IBC, monitoring of registratie) aan de orde is. Tevens is hierbij niet ingevuld welke gebruiksbeperkingen en zorgmaatregelen van kracht zijn op een nazorglocatie.¹⁴

Context Flevoland: Project Inhaalslag handhaving bodem¹⁵

In 2011 constateerde de afdeling Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) dat een aantal bodemtaken was blijven liggen, o.a. door vertrek van medewerkers. In juni 2011 is geïnventariseerd welke taken het betreft. Dit bleek te variëren van het nog opvragen van documenten tot het nog inhoudelijk beoordelen van evaluatieverslagen.¹⁶ Het doel van het project Inhaalslag handhaving bodem is dat na afronding (verwachting eind 2012) er geen achterstallig werk meer ligt en de afdeling haar taken weer tijdig kan uitvoeren. Een juiste en volledige vulling van het bodeminformatiesysteem (Globis) is geen onderdeel van het project. Maar de ambtelijke organisatie heeft naar aanleiding van dit Rekenkameronderzoek aangegeven een juiste en volledige vulling alsnog op te willen pakken.¹⁷

2.2 Kenbaarheid locaties voor derden

Criterium 2

Deze paragraaf beoordeelt criterium 2: *De provincie biedt de beschikking op het nazorgplan aan het Kadaster aan ter inschrijving in de openbare registers.*

Zoals reeds gemeld in paragraaf 1.5 wordt in de praktijk niet altijd een separaat nazorgplan ingediend, maar komt het ook voor dat de voorgestelde nazorg in het saneringsverslag/evaluatieverslag¹⁸ wordt opgenomen. De provincie dient de beschikking op het nazorgplan dan wel het saneringsverslag indien hierin nazorg is opgenomen aan het Kadaster aan te bieden ter inschrijving in de openbare registers.¹⁹ Dit is noodzakelijk om zeker te stellen dat ook opvolgende eigenaren en andere gerechtigden op de hoogte zijn van gebruiksbeperkingen of de verplichting tot het nemen van nazorgmaatregelen. Deze registratie is zowel in het belang van de koper (en de notaris die vaak het locatie-onderzoek voor de koper uitvoert), die een perceel koopt waar beperkingen aan zijn verbonden, als voor de overheid, die iemand moet kunnen aanspreken op zijn verplichting zich te houden aan gebruiksbeperkingen.

Voor de beoordeling van dit criterium is de Rekenkamer nagegaan welke procedure de provincie heeft voor het registreren van nazorglocaties bij het Kadaster. Omdat voor dit rapport geen dossieronderzoek is uitgevoerd, heeft de Rekenkamer niet onderzocht hoe de inschrijving en controle achteraf worden uitgevoerd in de praktijk.

¹⁴ Provincie Flevoland (2012), E-mail ambtelijke organisatie, 25 juli 2012.

¹⁵ Provincie Flevoland (2011), Plan van aanpak vervolg inhaalslag handhaving bodem, oktober 2011 & Provincie Flevoland (2012), Reactie feitelijk wederhoor 'Nazorg bij restverontreiniging na bodemsanering', 19 september 2012 & Provincie Flevoland (2012), Toelichting ambtelijke organisatie, 26 september 2012.

¹⁶ Niet elk ingediend evaluatieverslag bevat een voorstel voor nazorg, omdat niet bij elke afgeronde sanering een restverontreiniging achterblijft en dus nazorg nodig is.

¹⁷ Provincie Flevoland (2012), E-mail ambtelijke organisatie, 25 juli 2012 & Provincie Flevoland (2012), Toelichting ambtelijke organisatie, 26 september 2012.

¹⁸ In Flevoland wordt het saneringsverslag aangeduid als evaluatieverslag.

¹⁹ Art. 55 lid 1 Wet bodembescherming, Art 15 lid 1 Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen, Art. 2 lid 1 en bijlage Aanwijzingsbesluit Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen.

Bevinding 2

De provincie kent een werkinstructie voor het inschrijven van de nazorglocaties in het Kadaster. Een controle achteraf of de nazorglocatie daadwerkelijk is ingeschreven, is volgens de ambtelijke organisatie onderdeel van de werkwijze. De Rekenkamer heeft dit niet aan de praktijk getoetst.

Toelichting

Voor de aanmelding van een nazorglocatie bij het Kadaster is de hierna beschreven werkinstructie opgesteld. De inschrijving van het besluit (beschikking op het nazorgplan) wordt door het provinciale Servicebureau verzorgd. Nadat het Servicebureau een verzoek heeft ingediend bij het Kadaster volgt een voorlopige inschrijving in het Kadaster. De bevestiging die daarna binnenkomt, wordt gecontroleerd door de betrokken projectleider. De definitieve inschrijving van het besluit wordt vervolgens afgehandeld door het Servicebureau. Na ontvangst van de bevestiging van de inschrijving, registreert het Servicebureau dit in Globis.²⁰ De ambtelijke organisatie heeft aangegeven dat het Servicebureau achteraf in het systeem van het Kadaster controleert of de inschrijving klopt.²¹

De Rekenkamer heeft niet onderzocht hoe de inschrijving en controle achteraf worden uitgevoerd in de praktijk.

---

²⁰ Provincie Flevoland (2009), Werkinstructie Registratie WKBP, 5 november 2009.

²¹ Provincie Flevoland (2012), E-mail ambtelijke organisatie 3 augustus 2012.

HOOFDSTUK 3

De provincie als plantoetser

In dit hoofdstuk wordt in paragraaf 3.1 onderzoeksvraag 2 beantwoord: 'Voert de provincie sinds 2006 haar taken als plantoetser ten aanzien van de nazorg adequaat uit?' In paragraaf 3.2 wordt onderzoeksvraag 3 beantwoord: 'Heeft de provincie ervoor gezorgd dat de nazorgmaatregelen en gebruiksbeperkingen van vóór 2006 helder zijn vastgelegd?'

3.1 Nazorg sinds 2006

De Rekenkamer heeft de wijze waarop de provincie haar taken sinds 2006 als plantoetser uitvoert niet aan de praktijk getoetst, omdat dossieronderzoek geen onderdeel uitmaakt van deze rapportage. Het oordeel is gebaseerd op het beleid en de wijze van organisatie van de provincie. Daarbij merkt de Rekenkamer op dat er in de provincie Flevoland, voor zover bekend, sinds 2006 slechts twee bodemsaneringen zijn afgerond waarna nazorg nodig bleek te zijn. Dit zijn de voormalige stortplaats in Dronten en een agrarisch bedrijf aan de Sloefweg in Marknesse. Voor het in 2006 ingediende nazorgplan voor de locatie aan de Sloefweg geldt daarbij dat er destijds niet is beschikt door de provincie. Voor deze locatie is de beoordelingstermijn van zes maanden verstreken en heeft de provincie van rechtswege met dit nazorgplan ingestemd. Dit nazorgplan wordt alsnog opgepakt in het kader van project Inhaalslag handhaving bodem (zie paragraaf 2.1).

3.1.1 Afweging mate van saneren versus mate van nazorg

Criteria 3 en 4

In 2006 is de Wet bodembescherming gewijzigd om de aanpak van de bodemsanering te versnellen.²² De wetswijziging heeft het mogelijk gemaakt dat een bodemsanering mag resulteren in een situatie met restverontreiniging. Minder saneren betekent wel dat er meer beheer van verontreinigde bodems nodig is. Voor alle saneringen geldt dat de nazorg zoveel mogelijk moet worden beperkt. Beperken van nazorg is zowel vanuit milieu-oogpunt als vanuit maatschappelijk oogpunt een belangrijk uitgangspunt bij de keuze voor de saneringsdoelstelling. Saneringsoplossingen die nazorg met zich meebrengen zijn toegestaan, maar er zal altijd een toets moeten plaatsvinden of beperking van nazorg mogelijk is. De provincie dient dit aspect expliciet te toetsen bij de instemming met het saneringsplan.²³

Om dit te kunnen beoordelen is nagegaan of de provincie voldoet aan criterium 3, dat luidt: *De provincie heeft bij de instemming van het saneringsplan expliciet getoetst of bij de voorgestelde saneringsoplossing de nazorg zoveel mogelijk is beperkt.*

Criterium 4 gaat in op afwijkingen die gedurende de sanering kunnen optreden en luidt: *De voorgestelde nazorg in het ingediende nazorgplan wijkt niet sterk af van de verwachte nazorg in het beschikte saneringsplan.*

---

²² Tweede Kamer, vergaderjaar 2003–2004, 29 462, nr. 3 (MvT), p. 18.

²³ Art. 38 Wet bodembescherming & Tweede Kamer, vergaderjaar 2003–2004, 29 462, nr. 3 (MvT), p. 28.

Afwijkingen van het saneringsplan dienen namelijk gemeld te worden. De provincie moet dan beoordelen of de afwijkingen nog passen binnen de gekozen saneringsoplossing. Als dat niet het geval is, zal de provincie aan de saneerder moeten aangeven dat ofwel het saneringsplan moet worden gevolgd ofwel een herzien saneringsplan nodig is.²⁴

Zoals reeds eerder gemeld wordt in de praktijk niet altijd een separaat nazorgplan ingediend, maar komt het ook voor dat de voorgestelde nazorg in het evaluatieverslag wordt opgenomen.

De Rekenkamer is nagaan of de provincie de toetsing heeft geborgd van zowel de afweging tussen de mate van sanering en de mate van nazorg, als van de eventuele afwijking tussen de verwachte en uiteindelijk voorgestelde nazorg.

Bevinding 3

De provincie beschikt over een checklist waarmee saneringsplannen getoetst dienen te worden. Een toetspunt hierin is de afweging tussen de mate van sanering en de mate van nazorg.

In het formulier voor de te volgen procedure en het format voor het nemen van een beschikking op het evaluatieverslag/nazorgplan is geen toetspunt opgenomen waarmee beoordeeld wordt of de uiteindelijk voorgestelde nazorg afwijkt van de oorspronkelijk verwachte nazorg. Een checklist, zoals voor het beoordelen van saneringsplannen wordt gebruikt, is niet aanwezig voor het beoordelen van evaluatieverslagen en nazorgplannen.

Toelichting

Door de provinciale vergunningverleners worden saneringsplannen getoetst. Hiervoor is een checklist opgesteld. Eén van de toetspunten van deze checklist luidt: *“Degene die de bodem saneert, voert de sanering zodanig uit dat [...] de noodzaak tot het nemen van maatregelen en beperkingen in het gebruik van de bodem als bedoeld in artikel 39d zoveel mogelijk wordt beperkt.”*²⁵ Hiermee worden de vergunningverleners in de gelegenheid gesteld om bij de beoordeling van een saneringsplan de mate van sanering af te wegen tegen de mate van nazorg. Hoe deze beoordeling in de praktijk wordt uitgevoerd door de provinciale vergunningverleners, heeft de Rekenkamer niet onderzocht.

Voor het beoordelen van evaluatieverslagen en nazorgplannen hanteert de provincie geen checklist(s). Wel wordt gewerkt met een standaardformulier voor de te volgen procedure (procedure-informatieblad) en een format voor beschikkingen op evaluatieverslagen/nazorgplannen. Hierin is het beoordelen van afwijkingen tussen de verwachte en de uiteindelijk voorgestelde nazorg niet opgenomen.²⁶ Sinds 2006 heeft de provincie beschikt op één evaluatieverslag waarin nazorg wordt voorgesteld, ook in de betreffende beschikking komt de beoordeling van een afwijking tussen de verwachte en de uiteindelijk voorgestelde nazorg niet terug.²⁷

²⁴ Art. 39 lid 4 en 5 Wet bodembescherming; Tweede Kamer, vergaderjaar 2003–2004, 29 462, nr. 3 (MvT), p. 30.

²⁵ Provincie Flevoland (2012), Checklist 'Beoordeling Volledigheid Saneringsplan', p. 2.

²⁶ Provincie Flevoland, Format Instemming evaluatieverslag sanering (art. 39 lid 2 en 38 Wbb) & Provincie Flevoland, Procedure-Informatieblad Voorblad Hoofdstuk 4.1 Awb (bijzondere bepalingen over besluiten), versie 617822 v6.

²⁷ Provincie Flevoland (2009), Nota instemming evaluatieverslag deelsanering Voormalige stortplaats Ansjovisweg te Dronten (5 maart 2009).

3.1.2 Proces en procedures van plantoetsing

criterium 5

In deze paragraaf wordt criterium 5 beoordeeld: *GS hebben een procedure vastgesteld voor het nemen van beschikkingen ten aanzien van het nazorgplan*. De aspecten waarop deze procedure dient in te gaan, zijn opgenomen in Tabel 4.

De eerder beschreven accentverschuiving naar het functiegericht saneren heeft ertoe geleid dat nazorg in 2006 een uitdrukkelijke plek in de wet kreeg. Vanaf dat moment moet de provincie de nazorgplannen toetsen.²⁸

Een nazorgplan moet aan verschillende eisen voldoen die in wet- en regelgeving zijn vastgelegd. GS stemmen alleen in met het nazorgplan indien de daarin opgenomen beperkingen in het gebruik van de bodem of maatregelen naar hun oordeel voldoende zijn om er voor te zorgen dat de verontreiniging die na de sanering is achtergebleven niet zal leiden tot een vermindering van de kwaliteit van de bodem zoals beschreven in het saneringsverslag.²⁹

In Tabel 4 zijn de voor dit onderzoek relevante aspecten weergegeven waarop de procedure voor het nemen van een beschikking op een nazorgplan dient in te gaan. Overigens wordt, zoals reeds eerder gemeld, in de praktijk niet altijd een separaat nazorgplan ingediend, maar komt het ook voor dat de voorgestelde nazorg in het evaluatieverslag wordt opgenomen.

Tabel 4 Relevante aspecten van de procedure voor het nemen van een beschikking op een nazorgplan.

Relevante aspecten:
a. De functionele scheiding van taken;
b. Het bewaken van de behandelingstermijn van de aanvraag;
c. Het toetsen op de borging van de nazorg;
d. Het objectief, consistent, eenduidig, onafhankelijk en met gelijk kwaliteitsniveau toetsen op kwalitatieve en kwantitatieve volledigheid en juistheid van de informatie;
e. Registratie en monitoring nazorgactiviteiten;
f. Periodieke beoordeling van de status van de nazorg op basis van nazorgstatusrapportages;
g. Evaluatie van de nazorg op basis van afsluitende nazorgevaluatierapportages.

Bevinding 4

Het formulier voor de te volgen procedure en het format voor het nemen van een beschikking op het evaluatieverslag/nazorgplan bevatten niet alle voor de toetsing relevante aspecten, zoals het bewaken van de behandelingstermijn van de aanvraag en periodieke beoordeling van de status van de nazorg op basis van nazorgstatusrapportages. De kwaliteit van de beschikking is hiermee sterk afhankelijk van de kennis en ervaring van de behandelende ambtenaar.

Toelichting

De afdeling Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH) is onder andere verantwoordelijk voor het afgeven en handhaven van vergunningen en ontheffingen ingevolge de Wbb, maar bijvoorbeeld ook voor de Wet Milieubeheer (Wm) en de Grondwaterwet (Gw). De hoofdprocessen van deze afdeling zijn beschreven in een

²⁸ Art. 39d lid 3 Wet bodembescherming.

²⁹ Art. 39d lid 3 Wet bodembescherming.

Kwaliteitshandboek. In het Kwaliteitshandboek staat beschreven dat er tevens een procedureboek en werkinstructie/protocollenboek zijn. De processtappen voor het beoordelen van nazorgplannen en evaluatieverslagen, zijn vastgelegd in het standaardformulier voor de te volgen procedure (procedure-informatieblad).³⁰ De leidraad voor de inhoudelijke beoordeling is het format voor de beschikking op het evaluatieverslag/nazorgplan.³¹ In de genoemde documenten komen niet alle relevante aspecten van de procedure voor het nemen van een beschikking op een nazorgplan (zie Tabel 4) aan de orde. Overigens hoeft het ontbreken van aspecten in een procesbeschrijving of soortgelijk document niet te betekenen dat er in de uitvoering geen aandacht voor is. De ambtelijke organisatie heeft bijvoorbeeld aangegeven dat het bewaken van de voortgang en termijnen regelmatig gebeurt met behulp van Globis.³²

3.1.3 Toetsing van de voorgestelde nazorg

Criteria 7 t/m 10

In deze paragraaf komen de criteria aan bod die betrekking hebben op de toetsing van de voorgestelde nazorg in het nazorgplan.

Allereerst is het van belang dat nazorgplannen binnen zes maanden na ontvangst getoetst worden. Indien GS niet binnen deze termijn een beslissing nemen, is de instemming van rechtswege verleend.³³ Daarnaast is het, van belang dat het evaluatieverslag en het nazorgplan gelijktijdig worden ingediend, vanwege de samenhang tussen beide documenten.³⁴ In het evaluatieverslag wordt de kwaliteit van de bodem na de sanering beschreven en wanneer er restverontreiniging is achtergebleven wordt ook daarvan de aard en omvang beschreven. Op grond daarvan wordt aangegeven of met het oog op het beheer van die restverontreiniging gebruiksbeperkingen en nazorgmaatregelen noodzakelijk zijn.³⁵ Deze gebruiksbeperkingen en nazorgmaatregelen worden vastgelegd in een nazorgplan. De provincie moet het ingediende nazorgplan toetsen aan de (wettelijke) eisen.³⁶

De Rekenkamer heeft het voorgaande vertaald in de criteria 7 t/m 10:

- Criterium 7: *De provincie toetst alle nazorgplannen binnen 6 maanden na ontvangst.*
- Criterium 8: *Indien in het saneringsverslag is beschreven dat sprake is van een restverontreiniging na de sanering en dat sprake is van gebruiksbeperkingen en/of nazorg, bewaakt de provincie dat gelijktijdig met het saneringsverslag een nazorgplan wordt ingediend.*
- Criterium 9: *De provincie heeft getoetst of het ingediende nazorgplan de volgende informatie bevat:*
  - a. *NAW gegevens melder (inclusief eventuele machtiging);*
  - b. *ligging van de nazorg;*
  - c. *type beschikking;*³⁷

---

³⁰ Provincie Flevoland, Procedure-Informatieblad Voorblad Hoofdstuk 4.1 Awb (bijzondere bepalingen over besluiten), versie 617822 v6.

³¹ Provincie Flevoland, Format Instemming evaluatieverslag sanering (art. 39 lid 2 en 38 Wbb).

³² Provincie Flevoland (2012), E-mail ambtelijke organisatie 3 oktober 2012.

³³ Art. 39d lid 3 Wet bodembescherming.

³⁴ In de praktijk wordt niet altijd een separaat nazorgplan ingediend, maar is de voorgestelde nazorg in het evaluatieverslag opgenomen.

³⁵ Art. 39c Wet bodembescherming & Tweede Kamer, vergaderjaar 2003–2004, 29 462, nr. 3 (MvT), p. 34.

³⁶ Art 39d lid 1 t/m 4, Art 39e lid 2 & Art 39f Wet bodembescherming & SIKB (2010), Besluitvormingsuitvoeringsmethode Wbb (BUM Wbb), pp. 18 en 30.

³⁷ Bij het type beschikking gaat het om de volgende informatie: (a) of de verontreiniging voor 1987 is ontstaan, (b) of een beschikking wordt aangevraagd voor het hele geval of een gedeelte, (c) of sprake is van verschillende saneringsfasen, (d) een overzicht van al afgegeven beschikkingen in het kader van de Wet bodembescherming.

- d. informatie over de context van de nazorg;
  - e. als sprake is van gebruiksbeperkingen, een beschrijving van de gebruiksbeperkingen;
  - f. als sprake is van gebruiksbeperkingen, een beschrijving van de wijze van communicatie van de gebruiksbeperkingen aan de gebruikers;
  - g. als sprake is van nazorgmaatregelen, een beschrijving van de maatregelen en de eventuele verslaglegging hiervan;
  - h. als sprake is van nazorgmaatregelen, een begroting van de kosten;
  - i. als sprake is van nazorgmaatregelen en de kosten van de nazorg voor meer dan 50% na vijf jaar zullen worden gerealiseerd, een toelichting op de financiering van de kosten;
  - j. in het nazorgplan is beschreven wie verantwoordelijk is voor de uitvoering van de nazorg.
- Criterium 10: Teneinde te beschikken op het nazorgplan, heeft de provincie getoetst:
    - a. of gebruiksbeperkingen of nazorgmaatregelen voldoende zijn om er voor te zorgen dat de verontreiniging die na de sanering is achtergebleven niet zal leiden tot een vermindering van de kwaliteit van de bodem zoals beschreven in het saneringsverslag
    - b. of het nodig is om aan de instemming met het nazorgplan het voorschrift te verbinden dat bepaalde wijzigingen in het bodemgebruik gemeld dienen te worden.

Omdat dossieronderzoek geen onderdeel uitmaakt van deze rapportage, heeft de Rekenkamer niet alle criteria (volledig) kunnen beoordelen. Criteria 7 en 8 hebben we helemaal niet kunnen beoordelen. Bij criteria 9 en 10 is alleen nagegaan of de provincie Flevoland in opzet heeft geborgd dat de betreffende aspecten worden getoetst (zie bevinding 5).

Bevinding 5

Zoals reeds opgemerkt bij bevinding 3, hanteert de provincie voor het toetsen van nazorgplannen en evaluatieverslagen geen checklist. De uitkomst van de toetsing (of de provincie instemt met de voorgestelde nazorg) wordt volgens een vast format vastgelegd in de bijbehorende beschikkingen. Het format voor de beschikking op het evaluatieverslag/nazorgplan bevat echter niet alle relevante toetspunten. In het format is bijvoorbeeld niet vastgelegd dat getoetst moet worden of het nazorgplan een begroting bevat en of de voorgestelde nazorg toereikend is. Door deze werkwijze is de toetsing niet volledig navolgbaar en loopt de provincie het risico op kennisverlies bij vertrek van medewerkers.

Toelichting

Voor een goede navolgbaarheid van de toetsing van nazorgplannen en evaluatieverslagen, is het gebruik van een checklist, en het vastleggen van de uitkomsten ervan, een goed instrument. De provincie Flevoland hanteert wel een checklist voor het toetsen van saneringsplannen, maar niet voor het toetsen van nazorgplannen en evaluatieverslagen. Uit ambtelijke toelichting blijkt dat deze door middel van het format voor het opstellen van een beschikking op het evaluatieverslag/nazorgplan worden getoetst aan bepaalde aspecten uit de Wbb en Circulaire bodembescherming en dat de uitkomst van de toetsing wordt vastgelegd in de beschikking.³⁸ In het format is echter niet vastgelegd dat getoetst moet worden dat het nazorgplan dan wel het evaluatieverslag waarin nazorg is opgenomen de volgende aspecten van criteria 9 en 10 bevat, die afkomstig zijn uit de Wbb en de Besluitvormingsuitvoeringsmethode Wbb (BUM Wbb):³⁹

³⁸ Provincie Flevoland (2012), Verslag ambtelijk interview 10 april 2012 & Provincie Flevoland (2012), E-mail ambtelijke organisatie 4 september 2012.

³⁹ Provincie Flevoland, Procedure-Informatieblad Voorblad Hoofdstuk 4.1 Awb (bijzondere bepalingen over besluiten), versie 617822 v6 & Provincie Flevoland, Format Instemming evaluatieverslag sanering (art. 39 lid 2 en 38 Wbb).

- een beschrijving van de eventuele verslaglegging van de nazorgmaatregelen;
- een begroting van de kosten van nazorgmaatregelen;
- een toelichting op de financiering van de kosten van de nazorgmaatregelen (indien deze voor meer dan 50% na vijf jaar zullen worden gerealiseerd);
- of gebruiksbeperkingen of nazorgmaatregelen voldoende zijn om er voor te zorgen dat de verontreiniging die na de sanering is achtergebleven niet zal leiden tot een vermindering van de kwaliteit van de bodem zoals beschreven in het saneringsverslag;
- of het nodig is om aan de instemming met het nazorgplan het voorschrift te verbinden dat bepaalde wijzigingen in het bodemgebruik gemeld dienen te worden.

NB: Ook in de enige beschikking die sinds 2006 is afgegeven op een evaluatieverslag waarin nazorg is opgenomen, ontbreken deze aspecten, met uitzondering van het laatste aspect.⁴⁰

Criterium 11

GS kunnen aan de instemming met het nazorgplan het voorschrift verbinden tot het stellen van financiële zekerheid. Uit de toelichting op de financiering van de nazorgkosten moet blijken of de initiatiefnemer voldoende middelen heeft om de nazorg uit te voeren. Als dit niet overtuigend is gedaan en indien de kosten van nazorg na de sanering voor meer dan 50% na een periode van tenminste vijf jaar zullen worden gerealiseerd, kunnen GS financiële zekerheid vragen.⁴¹

Dit is samengevat in criterium 11: Indien aan het criterium 9i voor het kunnen vragen van een financiële zekerheidsstelling wordt voldaan en uit de toelichting op de financiering van de nazorgkosten blijkt dat de initiatiefnemer waarschijnlijk onvoldoende middelen heeft om de nazorg uit te voeren, wordt de financiële zekerheidsstelling als voorschrift in de beschikking opgenomen.

Dit criterium hebben we beoordeeld op basis van het standaardformulier voor de te volgen procedure en het format voor het opstellen van een beschikking op het evaluatieverslag/nazorgplan.

Bevinding 6

De provincie toetst niet of wordt voldaan aan het criterium voor het vragen van een financiële zekerheidsstelling. Als gevolg hiervan wordt een dergelijk voorschrift niet opgenomen in de beschikking op het nazorgplan of evaluatieverslag. Hierdoor zijn de financiële risico's, die ontstaan indien de initiatiefnemer onvoldoende middelen heeft om de nazorg uit te voeren, niet afgedekt.

Toelichting

In het standaardformulier voor de te volgen procedure (procedure-informatieblad) en het format voor het opstellen van een beschikking op het evaluatieverslag/nazorgplan is geen toetspunt opgenomen waarmee beoordeeld wordt of financiële zekerheidsstelling gevraagd zou moeten worden.⁴² Ook in de enige beschikking die sinds 2006 is afgegeven op een evaluatieverslag, waarin nazorg is opgenomen en waar om financiële zekerheidsstelling gevraagd had kunnen worden, is dit niet gebeurd.⁴³ De ambtelijke organisatie heeft overigens aangegeven dat de

⁴⁰ Provincie Flevoland (2009), Nota instemming evaluatieverslag deelsanering Voormalige stortplaats Ansjovisweg te Dronten (5 maart 2009).

⁴¹ Art. 39f Wet bodembescherming & Art. 39 lid 1 Besluit financiële bepalingen bodemsanering & SIKB (2010), Besluitvormingsuitvoeringsmethode Wbb (BUM Wbb), p. 30.

⁴² Provincie Flevoland, Format Instemming evaluatieverslag sanering (art. 39 lid 2 en 38 Wbb).

⁴³ Provincie Flevoland (2009), Nota instemming evaluatieverslag deelsanering Voormalige stortplaats Ansjovisweg te Dronten (5 maart 2009) & Provincie Flevoland, Telefonische toelichting 27 september 2012.

nazorg in de meeste gevallen het achterlaten van een kleine restverontreiniging of het monitoren van de nazorg voor een periode korter dan vijf jaar betreft waarvoor geen financiële zekerheidsstelling aan de orde is.⁴⁴

3.2 Nazorg vóór 2006

Criteria 12 en 13

Tot 2006 werd nazorg opgenomen in het saneringsplan, waarmee de provincie met een beschikking moest instemmen. De benodigde nazorg kan echter het beste worden vastgesteld wanneer het resultaat van de sanering bekend is. In 2006 is in de wet vastgelegd dat een nazorgplan pas hoeft te worden ingediend, indien in het saneringsverslag is aangegeven dat nazorg noodzakelijk is. De provincie moet zowel voor het saneringsverslag als het nazorgplan in een beschikking aangeven of zij instemt met de inhoud daarvan. Vanuit de wet worden ook pas vanaf dat moment inhoudelijke eisen gesteld aan de nazorg. Ten behoeve van de handhaafbaarheid van de nazorg van vóór 2006 kan de provincie in een nieuwe beschikking aangeven welke maatregelen in het belang van de bescherming van de bodem alsnog genomen moeten worden genomen. Bij de beoordeling van de nazorgmaatregelen en gebruiksbeperkingen van vóór 2006 is het daarom van belang dat duidelijk is vastgelegd wat de nazorgmaatregelen en gebruiksbeperkingen zijn en wie verantwoordelijk is voor de uitvoering van de nazorgmaatregelen.

Dit leidt tot de criteria 12 en 13: *De nazorgmaatregelen en gebruiksbeperkingen zijn duidelijk vastgelegd, dat wil zeggen: niet voor meerdere uitleg vatbaar en Voor de nazorgmaatregelen is vastgelegd wie verantwoordelijk is voor de uitvoering hiervan.*

De Rekenkamer heeft deze criteria niet getoetst en vraag 3 niet beantwoord, aangezien dossieronderzoek geen onderdeel uitmaakt van deze rapportage. De ambtelijke organisatie heeft aangegeven dat hooguit enkele van de 44 nazorglocaties van na 2006 dateren. Het is lastig een exact aantal aan te geven, vanwege de onvolledige registratie van Globis.⁴⁵

---

⁴⁴ Provincie Flevoland (2012), E-mail ambtelijke organisatie 19 september en 3 oktober 2012.

⁴⁵ Provincie Flevoland (2012), E-mail ambtelijke organisatie 4 september 2012 & Provincie Flevoland (2012), Telefonische toelichting 5 september 2012.

HOOFDSTUK 4

De provincie als toezichthouder en handhaver

In dit hoofdstuk wordt onderzoeksvraag 4 beantwoord: 'Voert de provincie haar handhavingstaken ten aanzien van de nazorg adequaat uit?'

4.1 Toezicht op de uitvoering van nazorg

Criteria 6 en 14 t/m 18

Na het afgeven van de beschikking op het nazorgplan houdt de verantwoordelijkheid van de provincie niet op. Het volgen van deze nazorglocaties is ook een verantwoordelijkheid van de provincie. Dit kan op verschillende manieren worden vorm geven. Niet iedere locatie hoeft periodiek bezocht te worden, maar er kan bijvoorbeeld ook worden volstaan met het beoordelen van nazorgstatusrapportages. Het handhavingsbeleid moet gebaseerd zijn op een probleemanalyse waarbij rekening gehouden wordt met de gevolgen voor het milieu van overtredingen en met de kansen op die overtredingen. Op basis van de probleemanalyse worden prioriteiten gesteld ten aanzien van de handhavingstaken (in het aantal en de soorten locaties). Als blijkt dat er onvoldoende capaciteit beschikbaar is om alle gewenste werkzaamheden te verrichten, moet op basis van een risico-inschatting per locatie worden bepaald welke werkzaamheden wel en welke werkzaamheden niet worden uitgevoerd. Deze risico-inschatting moet voor elke nieuwe locatie bij aanvang worden opgesteld.⁴⁶

De uitgevoerde toezichtactiviteiten dienen minimaal jaarlijks geëvalueerd. Zo moet beoordeeld worden of de ervaringen in het veld consequenties hebben voor bijvoorbeeld het beoordelen van evaluatieverslagen en nazorgplannen, of voor de aard en frequentie van het toezicht.⁴⁷ Bij de rapportage over de uitgevoerde activiteiten is het van belang om aan te sluiten op de prioriteitenstelling.⁴⁸

Organisatorisch is functiescheiding tussen de vergunningverlener/plantoetser en de toezichthouder/handhaver van belang in verband met de onafhankelijkheid. De toezichthouder moet zijn activiteiten niet alleen kunnen verrichten zonder beïnvloeding van de onder toezicht staande partij, maar ook zonder die van de beleidsmaker en de vergunningverlener. Daarnaast vragen toezicht en handhaving enerzijds en vergunningverlening anderzijds om verschillende vaardigheden.⁴⁹

Bovenstaande leidt tot de volgende criteria:

- Criterium 6/14: *De provincie heeft een duidelijke scheiding, tenminste op persoonsniveau, aangebracht tussen taken die betrekking hebben op de voorbereiding van de beschikking op het nazorgplan en taken die betrekking hebben op toezicht en handhaving.*
- Criterium 15: *In het handhavingsbeleid zijn, op basis van een probleemanalyse, prioriteiten gesteld ten aanzien van de handhavingstaken (in het aantal en de soorten locaties). De prioriteiten bepalen welke handhavingswerkzaamheden op welke soort locaties zullen plaatsvinden. Als blijkt dat er onvoldoende*

---

⁴⁶ SIKB (2010), Handhavingsuitvoeringmethode Wet bodembescherming landbodems (HUM Wbb), p.122 & Art. 7.2 lid 2 Besluit omgevingsrecht (Bor), art. 10.3 lid 1 Regeling omgevingsrecht (Mor) en toelichting daarop p. 50 & SIKB (2010), Handreiking adequate bestuurlijke handhaving Wbb, p. 30 en SIKB (2008), Normblad 8001, p. 13.

⁴⁷ SIKB (2010), Normblad 8001, p. 14.

⁴⁸ Art. 7.7 lid 1b Besluit omgevingsrecht (Bor).

⁴⁹ STEM (2008), Evaluatie wet handhavingstructuur en besluit kwaliteitseisen handhaving milieubeheer, p. 43.

capaciteit beschikbaar is om alle gewenste werkzaamheden te verrichten, wordt de werklĳst aangepast op basis van een risico-inschatting per locatie. Deze risico-inschatting moet voor elke nieuwe locatie bij aanvang worden opgesteld.

- Criterium 16: De provincie ziet erop toe dat de nazorg, zoals vastgelegd in het nazorgplan, wordt uitgevoerd. Hierbij dient de frequentie en de aard van controles, zoals in het handhavingsbeleid bepaald, te zijn afgestemd op en toereikend voor het type nazorglocaties.
- Criterium 17: De provincie legt de resultaten van iedere uitgevoerde controle vast in het bodeminformatiesysteem.
- Criterium 18: Periodiek, doch minstens jaarlijks, worden de resultaten van de toezichtsactiviteiten gerapporteerd en geëvalueerd.

De Rekenkamer heeft deze criteria getoetst aan het vigerende Flevolandse handhavingsbeleid, bestaande uit:

- Nota Toezicht en Handhaving Fysieke leefomgeving 2011-2015;
- Handhavingsuitvoeringsprogramma 2009;
- Provinciale Uitvoeringsprogramma's Leefomgeving 2011 en 2012;
- Toezichtstrategie en Toezichtstrategie provincie Flevoland;
- Risicomodule Handhaving Groene Kleurspoor 2011;
- Risico-analyse nazorglocaties (juli 2012);
- Kwaliteitshandboek afdeling Vergunningverlening Toezicht en Handhaving;
- Afdelingsplan Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving 2011 en 2012.

Aangezien dossieronderzoek geen onderdeel uitmaakt van deze rapportage, heeft de Rekenkamer criterium 6/14 niet in de praktijk kunnen toetsen. De bevindingen zijn gebaseerd op informatie van de ambtelijke organisatie.

Bevinding 7

Handhaving voert zowel de toetsing van de voorgestelde nazorg, als het toezicht op de uitvoering van de afgesproken nazorg uit. De vereiste functiescheiding op persoonsniveau is niet volledig doorgevoerd, aangezien de handhaver die de voorgestelde nazorg beoordeelt ook de monitoringsrapportages beoordeelt. Alleen de controles op locatie worden door een andere handhaver uitgevoerd. Hierdoor is er onvoldoende borging voor een objectieve beoordeling van de voorgestelde nazorg en de uitvoering ervan.

Toelichting

De ambtelijke organisatie heeft aangegeven dat de voorgestelde nazorg in nazorgplannen of evaluatieverslagen beoordeeld wordt door Handhaving. Ook de toezicht- en handhavingstaken, namelijk het doen van locatiebezoeken en het beoordelen van monitoringsrapportages, worden uitgevoerd door Handhaving. Op persoonsniveau is het beoordelen van de voorgestelde nazorg en monitoringsrapportages belegd bij dezelfde handhaver.⁵⁰ Het doen van locatiebezoeken is belegd bij een andere handhaver. Hiermee is de functiescheiding van taken op het gebied van plantoetsing en handhaving niet geheel doorgevoerd op persoonsniveau.

De ambtelijke organisatie heeft aangegeven dat het beoordelen van nazorgplannen inderdaad beter bij de vergunningverlener kan worden belegd. De beoordeling van een evaluatieverslag hoort volgens de provincie bij uitstek door een handhaver gedaan te worden en niet door de vergunningverlener die de saneringsbeschikking heeft opgesteld. Wanneer echter nazorg is opgenomen in een evaluatieverslag leidt dit er binnen de provincie

⁵⁰ Provincie Flevoland (2012), Toelichting ambtelijke organisatie 26 september 2012 & Provincie Flevoland (2012), Individueel werkplan handhaver.

Flevoland toe dat de monitoringsrapportages voor deze locatie door dezelfde handhaver worden beoordeeld. De ambtelijke organisatie benadrukt hierbij dat het beoordelen van voorgestelde nazorg hooguit enkele keren per jaar aan de orde is.⁵¹

Bevinding 8

In het handhavingsbeleid stelt de provincie prioriteiten ten aanzien van haar handhavingstaken op basis van een risicoanalyse. Tot voor kort vormden nazorglocaties hierin geen onderscheiden categorie, indirect zijn ze meegenomen in de categorieën 'Ontgrondingen zonder vereiste toestemming' en 'Onbekende en illegale saneringen'. Naar aanleiding van dit rekenkameronderzoek heeft de provincie elke nazorglocatie afzonderlijk van een voorlopige prioritering voorzien.

Toelichting

De provincie Flevoland heeft zich op het standpunt gesteld dat de meeste aandacht van Toezicht en Handhaving dient te gaan naar die werkvelden en gebieden waar de kans op problemen bij het bereiken van haar doelen het grootst is. Om de focus te bepalen wordt jaarlijks per kleurspoor⁵² een risicoanalyse opgesteld. Hierin wordt bepaald welke effecten overtredingen kunnen hebben en welke kans er is dat de overtreding zich voordoet. Daarnaast wordt gekeken naar de naleving. De risicoanalyse wordt bijgesteld op basis van het professionele oordeel van de ambtelijke organisatie. Samen met eventuele beleidsspeerpunten bepaalt dit de prioritering van handhavingsinspanningen en projecten.⁵³ Dit wordt jaarlijks vastgelegd in een Uitvoeringsprogramma. Dit Uitvoeringsprogramma wordt vervolgens uitgewerkt in persoonlijke werkplannen per medewerker.⁵⁴ Criterium 15 stelt dat de werklíjst aangepast dient te worden op basis van een risico-inschatting per locatie als blijkt dat er onvoldoende capaciteit beschikbaar is om alle gewenste werkzaamheden te verrichten. Controlebezoeken op nazorglocaties zijn echter geen onderdeel van het handhavingsbeleid. Het toezicht op nazorglocaties is beperkt tot het controleren op tijdig indienen van monitoringsrapportages, het beoordelen van monitoringsrapportages en reageren op meldingen van derden (zie bevinding 9). Om de termijnen hiervoor te halen, wordt altijd capaciteit vrijgemaakt aldus de ambtelijke organisatie. Bijstelling van de werkplannen op basis van een risico-inschatting is derhalve niet aan de orde.⁵⁵

In de risicoanalyses die in 2010 en 2011 zijn uitgevoerd en ten grondslag liggen aan de Provinciale Uitvoeringsprogramma's Leefomgeving 2011 en 2012, zijn de nazorglocaties niet onderscheiden als aparte categorie. Wel zijn voor 'Ontgroning zonder vereiste toestemming' en 'Onbekende/illegale saneringen' risico's met betrekking tot fysieke veiligheid, hinder van de leefbaarheid, duurzaamheid en volksgezondheid gescoord.⁵⁶ Aangezien op locaties waar de nazorg niet goed wordt nageleefd, een situatie ontstaat van 'ontgroning zonder vereiste toestemming' of een 'illegale sanering', constateert de Rekenkamer dat nazorglocaties indirect zijn meegenomen in de risicoanalyse.

---

⁵¹ Provincie Flevoland (2012), E-mail ambtelijke organisatie, 4 september 2012 & Provincie Flevoland (2012), Telefonische toelichting 5 september 2012.

⁵² Binnen het omgevingsrecht gaat het om grijze, blauwe, groene, rode en paarse kleurspoor. Grijs staat voor milieu, blauw voor water, groen voor natuur, rood voor bouwen en ruimtelijke ordening en paars voor fysieke veiligheid. Wet- en regelgeving is in te delen naar deze kleursporen.

⁵³ Provincie Flevoland (2011), Nota Toezicht en Handhaving Fysieke leefomgeving 2011-2015, p. 16.

⁵⁴ Provincie Flevoland (2011), Toezichtstrategie provincie Flevoland, oktober 2011, p. 15.

⁵⁵ Provincie Flevoland (2012), Telefonische toelichting 5 september 2012.

⁵⁶ Provincie Flevoland (2011), Risicomodule Handhaving Groene Kleurspoor 2011.

Naar aanleiding van dit rekenkameronderzoek heeft de ambtelijke organisatie in de periode mei – augustus 2012 een risico-inschatting gemaakt voor de 44 geïdentificeerde nazorglocaties. Elke locatie is voorzien van een risicoscore die is opgebouwd uit de beoordeling van een aantal kenmerken, zoals:

- ontstaanswijze of oorzaak van de verontreiniging;
- ligging van de locatie (bedrijventerrein, stedelijk of landelijk gebied);
- oppervlakte en het volume van de verontreiniging en de soort en concentratie van de vervuilende stof(fen);
- type sanering;
- de vervuilende stoffen waaruit de restverontreiniging bestaat en hun concentratie.

Op basis van de risicoscores en de ervaring van de ambtelijke organisatie zijn de nazorglocaties ingedeeld naar prioriteit (hoog, midden, laag of verwaarloosbaar), zie Tabel 5.⁵⁷

Tabel 5 Prioriteit nazorglocaties⁵⁸

Prioriteit	Aantal nazorglocaties
Hoog	2
Midden	13
Laag	22
Verwaarloosbaar	7
Totaal	44

In bijlage A is aangegeven welke kenmerken zijn gehanteerd bij de prioritering en welke scores per kenmerk mogelijk zijn. De prioritering is gemaakt op basis van gegevens uit het bodeminformatiesysteem Globis. De registratie in Globis is soms echter onjuist, waardoor nog niet altijd een goede score is toegekend. Bovendien zijn lang niet alle kenmerken ingevuld. In de meeste gevallen heeft de ambtelijke organisatie dan een score toegekend op basis van kennis van de locatiespecifieke kenmerken en/of een vergelijking met andere locaties. De Rekenkamer heeft deze invulling niet inhoudelijk beoordeeld. De ambtelijke organisatie heeft aangegeven dat de prioritering nog kan wijzigen (zie ook paragraaf 2.1). Bijlage B geeft de prioritering van alle locaties weer met per locatie een beperkt aantal kenmerken, omdat het presenteren van alle kenmerken zou leiden tot een te omvangrijk stuk. In bijlage C hebben we ter illustratie voor zes locaties alle kenmerken en bijbehorende scores weergegeven.

Bevinding 9

In het handhavingsbeleid is niet bepaald hoe wordt toegezien op en gehandhaafd bij nazorglocaties. In de praktijk is de handhaving beperkt tot het controleren op tijdige schriftelijke indiening van monitoringsrapportages, het beoordelen van monitoringsrapportages en het reageren op meldingen van derden. De provinciale handhavers doen in principe geen controlebezoeken op nazorglocaties.

⁵⁷ Provincie Flevoland (2012), Risicoanalyse nazorglocatie, 10 juli 2012 & Provincie Flevoland (2012), E-mail ambtelijke organisatie 18 juli 2012.

⁵⁸ Provincie Flevoland (2012), Risicoanalyse nazorglocatie, 10 juli 2012.

Toelichting

In het provinciale handhavingsbeleid is niet beschreven hoe erop toegezien wordt dat de nazorg conform het nazorgplan wordt uitgevoerd. Dit betekent dat de frequentie en aard van de controles bij (verschillende typen) nazorglocaties niet is vastgelegd. De Rekenkamer kan dan ook niet bepalen of de frequentie en aard van de voorgenomen controles toereikend zijn voor het type nazorglocaties in de provincie. De ambtelijke organisatie heeft aangegeven dat de handhaving van nazorglocaties is beperkt tot het controleren op tijdige schriftelijke indiening, het beoordelen van monitoringsrapportages (in geval van actieve nazorg) en het reageren op meldingen door derden. Nazorglocaties worden in principe niet bezocht door de provinciale handhavers.⁵⁹

Bevinding 10

In 2011 is door een onderzoeksbureau geconstateerd dat de resultaten van uitgevoerde controles worden vastgelegd in de provinciale registratiesystemen.

Toelichting

In 2011 is door een onderzoeksbureau geconstateerd dat de gegevens die tijdens handhaving worden verkregen, worden geregistreerd in de systemen Gmis⁶⁰ en Hummingbird⁶¹. Dit betreft onder andere rapportage van toezichtbezoeken en brieven naar aanleiding van een controle. Tegelijkertijd is ook geconstateerd dat het handhavingsbeleid te weinig inzicht geeft in hoe de provincie toezichtrapportages vastlegt en er gevolg aan geeft. Verslaglegging vindt dus wel plaats, het is alleen niet beschreven in het handhavingsbeleid.⁶²

Bevinding 11

Op verschillende momenten in het jaar dient over de uitvoering van de toezichtsactiviteiten gerapporteerd te worden. De realisatie van de doelen komt halfjaarlijks aan bod en evaluatie van de uitvoering dient jaarlijks te gebeuren. Nazorglocaties worden hierin niet onderscheiden als aparte categorie bodemlocaties.

Toelichting

Over de werkzaamheden van de afdeling Vergunningverlening Toezicht en Handhaving (VTH) dient op verschillende momenten te worden gerapporteerd, namelijk:

1. Maandelijks voortgangscontrole op het uitgevoerde toezicht, afgezet tegen de geplande of verwachte hoeveelheden uit het Uitvoeringsprogramma. Dit is een interne afdelingsrapportage.⁶³
2. Halfjaarlijkse rapportage aan de directeur over de realisatie van het Afdelingsplan.⁶⁴
3. Halfjaarlijkse monitoring van het behalen van de provinciale handhavingsdoelen, aan de hand van de vooraf bepaalde indicatoren. Deze informatie wordt gerapporteerd aan GS en gaat ter kennisname naar PS.⁶⁵
4. Jaarlijkse evaluatie van de uitvoering van toezicht en handhaving. Deze informatie wordt gerapporteerd aan GS en gaat ter kennisname naar PS.⁶⁶

⁵⁹ Provincie Flevoland (2012), E-mail ambtelijke organisatie, 4 september 2012.

⁶⁰ Gmis is een milieu-informatiesysteem voor vergunningverlening en handhaving.

⁶¹ Hummingbird is een Document Management Systeem voor het scannen, coderen archiveren en ter beschikking stellen van informatie(bestanden) binnen de provincie Flevoland.

⁶² Sinnema Overheidsadvies (2011), Gap-analyse toezicht en handhaving Wabo (23 mei 2011), p. 17 en 24.

⁶³ Provincie Flevoland, Kwaliteitshandboek afdeling Vergunningverlening Toezicht en Handhaving, p. 22 & Provincie Flevoland (2012), E-mail ambtelijke organisatie 3 augustus 2012.

⁶⁴ Provincie Flevoland, Kwaliteitshandboek afdeling Vergunningverlening Toezicht en Handhaving, p. 22.

⁶⁵ Provincie Flevoland (2011), Nota Toezicht en Handhaving Fysieke leefomgeving 2011-2015, oktober 2011, p. 28 & Provincie Flevoland (2012), E-mail ambtelijke organisatie, 4 september 2012.

Daarnaast worden periodiek interne kwaliteitsaudits uitgevoerd om het functioneren van het kwaliteitssysteem te beoordelen.⁶⁷ In 2009 zijn bijvoorbeeld audits uitgevoerd naar het taalgebruik in toezicht- en handhavingsbrieven en naar de voorbereiding van bedrijfsbezoeken.⁶⁸ Maar tot dusver zijn geen specifieke audits uitgevoerd op het gebied van nazorglocaties.

Omdat in de risicoanalyses die ten grondslag liggen aan het huidige handhavingsbeleid nazorglocaties niet als aparte categorie bodemlocaties zijn onderscheiden, wordt in de hierboven genoemde rapportages niet separaat over deze categorie locaties verantwoord.

4.2 Reactie op geconstateerde afwijkingen

Criterion 19

Deze paragraaf beoordeelt criterium 19: *Indien door de provincie in de uitvoering van de nazorg afwijkingen worden geconstateerd ten opzichte van de afgesproken nazorg onderneemt de provincie actie of laat dit beargumenteerd achterwege.*

Geconstateerde kritieke afwijkingen bij de uitvoering van de nazorg ten opzichte van de afgesproken nazorg, moeten gemeld worden aan de provincie.⁶⁹ Daarnaast kunnen door het uitoefenen van toezicht of door het beoordelen van monitoringsrapportages afwijkingen aan het licht komen. Afwijkingen zijn bijvoorbeeld het niet naleven van gebruiksbepalingen of zichtbare functiewijziging op of in de omgeving van de locatie.

Aangezien dossieronderzoek geen onderdeel uitmaakt van deze rapportage, heeft de Rekenkamer dit criterium niet getoetst. Wel bleek uit het onderzoek dat er voor de locatie Sloefweg te Marknesse geen jaarlijkse monitoringsrapportages worden ingediend en dat de provincie de eigenaar hierop niet heeft aangeschreven. De ambtelijke organisatie heeft aangegeven dat dit waarschijnlijk het gevolg is van het feit dat de provincie het in 2006 ingediende nazorgplan nog niet heeft beoordeeld (zie paragraaf 3.1). Deze locatie maakt onderdeel uit van het project Inhaalslag handhaving bodem (zie paragraaf 2.1).⁷⁰

---

⁶⁶ Provincie Flevoland (2011), Nota Toezicht en Handhaving Fysieke leefomgeving 2011-2015, oktober 2011, p. 28 & Provincie Flevoland (2012), E-mail ambtelijke organisatie, 4 september 2012.

⁶⁷ Provincie Flevoland, Kwaliteitshandboek afdeling Vergunningverlening Toezicht en Handhaving, p. 22.

⁶⁸ Provincie Flevoland (2009), Handhavingsuitvoeringsprogramma 2009, april 2009, pp. 5-6 & Provincie Flevoland (2012), E-mail ambtelijke organisatie, 4 september 2012.

⁶⁹ SIKB (2009), VKB-Protocol 6004, pp. 6, 17-18.

⁷⁰ Provincie Flevoland, Toelichting ambtelijke organisatie 26 september 2012.

BIJLAGE A

Toelichting op score per kenmerk

Tabel 6 Toelichting op scores per kenmerk

Kenmerk	Toelichting op score <i>(een hogere score betekent een hogere prioriteit)</i>
Opvallendheden	Inschatting ambtelijke organisatie (0-3)
Voor/na 1987	<ol style="list-style-type: none"> 1. Na 1987 2. Voor 1987
Ontstaanswijze	<ol style="list-style-type: none"> 1. Agrariërs, Autowrakken terreinen/Autosloperijen, Erfverhardingsmateriaal, Loswallen, Ongevallen/Calamiteiten, Overig 2. Industrie, Loonbedrijven, Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen), Vliegstrips 3. Asbest, Chemische wasserijen, Stortplaatsen
Ligging	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bedrijfsterrein 2. Landelijk gebied 3. Stedelijk gebied
Voortgang	<ol style="list-style-type: none"> 0. Voldoende gesaneerd, Voldoende onderzocht 1. Uitvoeren saneringsevaluatie, Uitvoeren sanering 2. Monitoring, Uitvoeren nader onderzoek, Uitvoeren aanvullende sanering 3. Opstellen saneringsplan
Grond/grondwater, in combinatie met overschrijding	<ol style="list-style-type: none"> 1. Overschrijding streefwaarde, overschrijding tussenwaarde 3. Overschrijding Interventiewaarde
Stof verontreiniging	Inschatting ambtelijke organisatie (0-3)
Oppervlakte	Inschatting ambtelijke organisatie (0-3)
Volume	Inschatting ambtelijke organisatie (1-3)
Concentratie	Inschatting ambtelijke organisatie (0-3)
Type sanering	<ol style="list-style-type: none"> 1. Volledig (gehele geval), Volledig (locatie), 2. Gefaseerd (gehele geval), Gefaseerd (locatie) 3. Deelsanering (gedeelte locatie)
Soort nazorg	<ol style="list-style-type: none"> 1. Registratie 2. Monitoring 3. IBC (Isoleren, Beheersen, Controleren), Sanering resterend deel
Gerealiseerde bovengrondse nazorgmaatregelen	<ol style="list-style-type: none"> 0. Volledig verwijderd, aanvulgrond schoon (Multifunctioneel) 1. Volledig verwijderd, aanvulgrond achtergrond 3. Aanbrengen leeflaag Bodemgebruikswaarden⁷¹, aanbrengen verharding/isolatie
Gerealiseerde ondergrondse nazorgmaatregelen	<ol style="list-style-type: none"> 0. Stabiel, geen restverontreiniging, geen nazorg, geen monitoring 1. Stabiel, kleine /grote restverontreiniging, passieve nazorg, geen monitoring 2. Restverontreiniging, monitoring 3. Restverontreiniging, IBC (Isoleren, Beheersen, Controleren)
Stof restverontreiniging	Inschatting ambtelijke organisatie (0-3)
Concentratie	Inschatting ambtelijke organisatie (0-3)

⁷¹ Bodemgebruikswaarden (BGW) zijn kwaliteitsnormen die ontwikkeld zijn om de kwaliteit van de leeflaag te bepalen. Deze kwaliteit verschilt per gebruiksvorm, waarvan 4 vormen worden onderscheiden: 1) wonen en intensief gebruikt (openbaar) groen, 2) extensief gebruikt (openbaar) groen, 3) bebouwing en verharding en 4) landbouw en natuur.

BIJLAGE B

Overzicht nazorglocaties

Tabel 7 Nazorglocaties en prioritering (bijlage C geeft voor de gearceerde locaties alle kenmerken weer)⁷²

Nr	Risico-score	Locatie	Plaats	Ontstaanswijze/ oorzaak verontreiniging	Ligging	Stoffen oorspronkelijke verontreiniging	Stoffen restveront- reiniging
Prioriteit: Hoog (score >35)							
1	41	Voormalige vuilstort Park Residentie Dronten	Dronten	Stortplaatsen	Stedelijk gebied	Arom. oplosmid., Barium, Lood Minerale olie,	<i>Niet geregis- treerd</i>
2	38	Voormalig Werkeiland	Lelystad	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Stedelijk gebied	Minerale olie	Olie
Prioriteit: Midden (score 25-35)							
3	34	ACM ESSO	Emmeloord	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Bedrijfs- terrein	Minerale olie	Olie
4	33	Gebroeders Huizinga	Marknesse	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Stedelijk gebied	Arom. oplosmid., Minerale olie, Zink	Arom12, Olie
5	32	Gemaal Wortman	Lelystad	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Bedrijfs- terrein	Minerale olie	Olie
6	31	Weevers landbouw- mechanisatie	Swifterbant	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Bedrijfs- terrein	Arom. oplosmid., Benzeen, 1,2di- chlooretheen, MCP, Minerale olie, Tetrachloor- etheen	Olie
7	31	Garage Visser	Dronten	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Bedrijfs- terrein	Arom. oplosmid., Minerale olie, Zink	Arom4, Olie
8	29	BP Tankstation	Almere	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Stedelijk gebied	Arom. oplosmid., Minerale olie	Olie
9	28	Voormalig Autobedrijf Dijkstra BV	Emmeloord	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Bedrijfs- terrein	Arom. oplosmid., Arseen, Koper, Xylenen	Arom4, Olie
10	28	Groenvoerdrogerij Flevoland D2	Dronten	Industrie	Bedrijfs- terrein	Arom. oplosmid., Chryseen, Ethylbenzeen, Minerale olie	Olie

⁷² Provincie Flevoland (2012), Risicoanalyse nazorglocatie, 10 juli 2012 & Provincie Flevoland (2012), Verschillende aan de Rekenkamer geleverde overzichten nazorglocaties vanuit Globis, mei – juli 2012.

Nr	Risico-score	Locatie	Plaats	Ontstaanswijze/ oorzaak verontreiniging	Ligging	Stoffen oorspronkelijke verontreiniging	Stoffen restveront- reiniging
11	28	J. Schaap Dronten BV	Dronten	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Bedrijfs- terrein	Gechloreerde koolwaterstoffen Minerale olie	Arom12
12	28	Schouw-Oost	Lelystad	Asbest	Stedelijk gebied	Minerale olie	Over2
13	27	Clean Inn	Dronten	Chemische wasserijen	Stedelijk gebied	Arseen, Asbest- overig, Barium, Minerale olie	<i>Niet geregis- treerd</i>
14	26	Greve Tractor / werktuigbedrijf	Emmeloord	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Bedrijfs- terrein	Minerale olie	Olie
15	25	Autohuis De Nijverheid	Emmeloord	Overig	Bedrijfs- terrein	Xylenen	<i>Niet geregis- treerd</i>
Prioriteit: Laag (score 15-25)							
16	24	Zonderland en van Dun	Rutten	Loonbedrijven	Bedrijfs- terrein	Benzeen, Nafta- leen, Tetra- chlooretheen, 1,2 dichlooretheen	As, Cu, Olie
17	24	Heyboer B.V.	Bidding- huizen	Loonbedrijven	Bedrijfs- terrein	Arom. oplosmid., Kwik, Min. olie	Hg, Olie
18	24	Komeco	Dronten	Industrie	Bedrijfs- terrein	Arom. oplosmid., Minerale olie	Olie
19	24	Voormalig autobedrijf van Kerkhof	Lelystad	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Bedrijfs- terrein	Benzeen, Minerale olie	Arom12, Olie
20	23	Heembeton BV	Lelystad	Industrie	Bedrijfs- terrein	Benzeen, Minerale olie	Olie
21	23	Voormalige VAD Remise	Lelystad	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Bedrijfs- terrein	Arom. oplosmid., Arseen, Gechloreerde koolwaterstoffen Minerale olie	Olie
22	22	Oliehandel K + G de Boer en F. Hoekman	Urk	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Bedrijfs- terrein	Fenantreen, Fluoranteen, Kwik, Minerale olie, Naftaleen	Olie
23	22	K.W. de Gans (vm Bor)	Urk	<i>Niet geregistreerd</i>	<i>Niet gere- gistreerd</i>	Arom. oplosmid., Koper, Lood, Minerale olie	<i>Niet geregis- treerd</i>
24	22	Autosloperij de Vries	Dronten	Autowrakkenterrein/ Autosloperijen	Bedrijfs- terrein	Arseen, Minerale olie	<i>Niet geregis- treerd</i>
25	22	Voormalige bibliotheek 'De Noord'	Dronten	<i>Niet geregistreerd</i>	<i>Niet gere- gistreerd</i>	Arom. oplosmid., Minerale olie	Olie
26	21	Tankstation 'De Abt'	Nagele	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Landelijk gebied	Bentazon, Minerale olie	Arom1

Nr	Risico-score	Locatie	Plaats	Ontstaanswijze/ oorzaak verontreiniging	Ligging	Stoffen oorspronkelijke verontreiniging	Stoffen restveront- reiniging
27	21	Van Vilsteren	Marknesse	Agrariërs	Landelijk gebied	Arom. oplosmid., Minerale olie, Ethylbenzeen, Xylenen, Naftaleen,	<i>Niet geregistreerd</i>
28	21	Baarloseweg	Marknesse	Agrariërs	Landelijk gebied	<i>Niet geregistreerd</i>	Olie
29	20	Ellens Landbouw Techniek (vh Loonbedrijf gebr. Visser)	Nagele	Loonbedrijven	Bedrijfs-terrein	Arom. oplosmid., Minerale olie, PAK-totaal	<i>Niet geregistreerd</i>
30	20	Loonbedrijf Blok	Espel	Loonbedrijven	Bedrijfs-terrein	Arom. oplosmid., Minerale olie, MCPA	Olie
31	20	Kamphuis BV	Biddinghuizen	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Bedrijfs-terrein	Arom. oplosmid., Arseen, Minerale olie	Olie
32	20	calamiteit 25-06-2002	Dronten	<i>Niet geregistreerd</i>	<i>Niet geregistreerd</i>	Minerale olie	Bestr23
33	20	Heyboer BV	Lelystad	Vliegstrips	Bedrijfs-terrein	<i>Niet geregistreerd</i>	Bestr27
34	19	Loonbedrijf v/d Veeken	Ens	Loonbedrijven	Bedrijfs-terrein	Arseen, Minerale olie	<i>Niet geregistreerd</i>
35	18	Voormalige Loswal Mortelstraat	Lelystad	Loswallen	Bedrijfs-terrein	Gechloroerde koolwaterstoffen Minerale olie	<i>Niet geregistreerd</i>
36	16	Kavel Mz 9	Zeewolde	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Landelijk gebied	Trichlooretheen	<i>Niet geregistreerd</i>
37	16	Rederij Almere BV	Tollebeek	Erfverhardings-materiaal	Bedrijfs-terrein	<i>Niet geregistreerd</i>	<i>Niet geregistreerd</i>
Prioriteit: Verwaarloosbaar (score <15)							
38	14	Stortplaats de Belt	Lelystad	<i>Niet geregistreerd</i>	<i>Niet geregistreerd</i>	Arom. oplosmid., Arseen, MCPA, Benzeen, Kwik, Chroom, Nikkel, Tetrahydrofuraan, Minerale olie, Vinylchloride	<i>Niet geregistreerd</i>
39	13	Ongeval Gooiseweg km 17.2	Dronten	Ongevallen/ Calamiteiten	Landelijk gebied	Minerale Olie	Olie

Nr	Risico-score	Locatie	Plaats	Ontstaanswijze/ oorzaak verontreiniging	Ligging	Stoffen oorspronkelijke verontreiniging	Stoffen restveront- reiniging
40	12	N305 nabij HM 5,2	Zeewolde	Ongevallen/ Calamiteiten	Landelijk gebied	Minerale Olie	Olie
41	12	M.P. van de Peut	Marknesse	Tanks/BOS (Brandstoffen, Oliën, Smeermiddelen)	Landelijk gebied	<i>Niet geregistreerd</i>	Olie
42	11	Calamiteit Pioniersweg	Dronten	Ongevallen/ Calamiteiten	Bedrijfs- terrein	Minerale Olie	Olie
43	10	Hoek Westerdreef/ Schoener Lelystad	Lelystad	<i>Niet geregistreerd</i>	<i>Niet gere- gistreerd</i>	Minerale Olie	Olie
44	8	Ongeval Larserweg/ Eendenweg	Lelystad	Ongevallen/ Calamiteiten	Landelijk gebied	<i>Niet geregistreerd</i>	<i>Niet geregis- treerd</i>

BIJLAGE C

Voorbeelden opbouw prioritering nazorglocaties

Tabel 8 Voorbeeld opbouw prioritering van zes nazorglocaties

Opval- lendhe- den	Voor/ na 1987	Ont- staans- wijze	Ligging	Voort- gang	Grond/ grond- water ¹	Over- schrij- ding ²	Stof veront- reiniging	Opper- vlakte	Volume	Con- centra- tie	Type sane- ring	Soort nazorg	Gereel. boven- grondse nazorg- maatre- gelen	Gereel. Onder- grondse nazorg- maatre- gelen	Stof restver- ontrei- niging	Con- centra- tie	Toevoe- ging score AO ³ op N.G. ⁴ kenmer- ken
Nr. 1 Voormalige Vuilstort Park Residentie Dronten - Prioriteit Hoog (score 41):																	
	voor 1987	Stort- plaatsen	Stedelijk gebied	Moni- toring	GW	>I	Arom. oplosmid.	4000	26500	1720	Volledig (locatie)	Regis- tratie	Aanbren- gen leef- laag BGW	Restver- ontreini- ging, monitoring	N.G. ⁴	N.G.	
					GW	>I	Lood	3500	29750	2300							
					GW	>S	Barium	210000	2000000	0							
					GW	>T	Minerale olie	15300	69050	0							
					GW	>T	Arom. oplosmid.	35000	182500	0							
3	2	3	3	2	3		3	3	3	3	1	1	3	2			+6
Totaalscore																	41

Opval- lendhe- den	Voor/ na 1987	Ont- staans- wijze	Ligging	Voort- gang	Grond/ grond- water ¹	Over- schrij- ding ²	Stof veront- reiniging	Opper- vlakte	Volume	Con- centra- tie	Type sane- ring	Soort nazorg	Gereal. boven- grondse nazorg- maatre- gelen	Gereal. Onder- grondse nazorg- maatre- gelen	Stof restver- ontrei- ning	Con- centra- tie	Toevoe- ging score AO ³ op N.G. ⁴ kenmer- ken
Nr. 2 Voormalig Werkeiland - Prioriteit Hoog (score 38):																	
	voor 1987	Tanks/ BOS	Stedelijk gebied	Uit- voeren NO	G	>I	Minerale olie	1470	2205	12000	Deel- sanering (gedeel- te loca- tie)	Sane- ring reste- rend deel	N.G.	N.G.	Olie	N.G.	
3	2	2	3	3	3		2	3	3	3	3	3			2		+3
Totaalscore																	38
Nr. 4 Gebroeders Huizinga - Prioriteit Midden (score 33):																	
	voor 1987	Tanks/ BOS	Stedelijk gebied	Moni- toring	GW	>I	Minerale olie	N.G.	2170	1800	Deel- sanering (gedeel- te loca- tie)	Sane- ring reste- rend deel	voll. verw., aanvul- grond schoon (MF)	Restver- ontreini- ging, monitoring	Olie	690	
					G	>I	Minerale olie	1180	N.G.	610							
					G	>I	Arom. oplosmid.	1180	N.G.	6					Arom12	1750	
					GW	>I	Zink	N.G.	2170	770							
2	2	2	3	2	3		2	0	3	3	3	3	0	0	3	2	0
Totaalscore																	33

Opval- lendhe- den	Voor/ na 1987	Ont- staans- wijze	Ligging	Voort- gang	Grond/ grond- water ¹	Over- schrij- ding ²	Stof veront- reiniging	Opper- vlakte	Volume	Con- centra- tie	Type sane- ring	Soort nazorg	Gereal. boven- grondse nazorg- maatre- gelen	Gereal. Onder- grondse nazorg- maatre- gelen	Stof restver- ontrei- ning	Con- centra- tie	Toevoe- ging score AO ³ op N.G. ⁴ kenmer- ken
Nr. 13 Clean Inn - Prioriteit Midden (score 27):																	
N.G.	voor 1987	Chem. was- serijen	Stedelijk gebied	Op- stellen SP	GW	>I	Minerale olie	N.G.	8000	17000	Volledig (gehele geval)	N.G.	N.G.	N.G.	N.G.	N.G.	
					GW	>I	Asbest	N.G.	8000	N.G.							
					GW	>I	Barium	N.G.	8000	N.G.							
					GW	>I	Arseen	N.G.	8000	N.G.							
	2	3	3	3	3		2		3	3	1						+4
Totaalscore																27	
Nr. 27 Van Vilsteren - Prioriteit Laag (score 21):																	
	Voor 1987	Agra- riërs	Landelijk gebied	Uitvoe- ren sane- ring	GW	>I	Minerale Olie	50	85	38000	Volledig (locatie)	N.G.	voll. verw., aanvulgro- nd schoon (MF)	restverontr- einiging, monitoring	N.G.	N.G.	
					GW	>I	Minerale Olie	50	85	5300							
					G	>I	Minerale Olie	40	60	1550							
					GW	>I	xylenen	50	85	0							
					GW	>I	naftaleen	50	85	0							
					G	>S	Ethyl- benzeen	50	85	0							
					GW	>I	arom. oplosmid.	110	330	0							
	2	2	1	2	1	3	2	1	1	3	1		0	2			
Totaalscore																21	

Opval- lendhe- den	Voor/ na 1987	Ont- staans- wijze	Ligging	Voort- gang	Grond/ grond- water ¹	Over- schrij- ding ²	Stof veront- reiniging	Opper- vlakte	Volume	Con- centra- tie	Type sane- ring	Soort nazorg	Gereal. boven- grondse nazorg- maatre- gelen	Gereal. Onder- grondse nazorg- maatre- gelen	Stof restver- ontrei- ning	Con- centra- tie	Toevoe- ging score AO ³ op N.G. ⁴ kenmer- ken
Nr. 40 N305 nabij HM 5,2 - Prioriteit Verwaarloosbaar (score 12):																	
	na 1987	Onge- vallen/ Calami- teiten	Landelijk gebied	Vol- doen- de ge- sa- neerd	G	>S	Minerale olie	20	20	N.G.	Volledig (gehele geval)	N.G.	Voll. verw., aanvulgro nd schoon (MF)	Stab, kl.restver./ pas.zorg/ Geen.Mon	Olie	8600	
1	1	1	2	0	0		0	0	0		1		0	1	2	3	0
Totaalscore																12	

¹ G= Grond, GW= Grondwater

³ AO =Ambtelijke Organisatie

² Bij een concentratie onder de streefwaarde (S), spreekt men van een schone bodem. Bij een concentratie boven de interventiewaarde (I)

⁴ N.G. = Niet geregistreerd

is sprake van ernstige bodemverontreiniging. De tussenwaarde (T) zit tussen de streef- en interventiewaarde, bij overschrijding is nader onderzoek nodig.

BIJLAGE D

Geraadpleegde bronnen

Algemeen

- Aanwijzingsbesluit Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen onroerende zaken (2007).
- Besluit financiële bepalingen bodemsanering (2005).
- Besluit omgevingsrecht (Bor) (2010).
- Regeling omgevingsrecht (Mor) en toelichting daarop (2010).
- SIKB (2010), Besluitvormingsuitvoeringsmethode Wbb (BUM Wbb).
- SIKB (2010), Handhavingsuitvoeringsmethode Wet bodembescherming landbodems (HUM Wbb).
- SIKB (2010), Handreiking adequate bestuurlijke handhaving Wbb .
- SIKB (2008), Normblad 8001.
- SIKB (2009), VKB-Protocol 6004 Milieukundige begeleiding van nazorg.
- STEM (2008), Evaluatie wet handhavingstructuur en besluit kwaliteitseisen handhaving milieubeheer.
- Tweede Kamer (2003-2004), Vergaderjaar 2003–2004, 29 462 Wijziging van de Wet bodembescherming en enkele andere wetten in verband met wijzigingen in het beleid inzake bodemsaneringen, nr. 3 Memorie van toelichting.
- Wet bodembescherming (Wbb) (2006).
- Wet Kenbaarheid Publiekrechtelijke Beperkingen onroerende zaken (WKPB) (2004).

Provincie Flevoland

- Provincie Flevoland (2012), Checklist 'Beoordeling Volledigheid Saneringsplan'.
- Provincie Flevoland (2012), E-mails ambtelijke organisatie, 18 juli, 25 juli, 3 augustus, 4 september, 19 september en 3 oktober 2012.
- Provincie Flevoland, Format Instemming evaluatieverslag sanering (art. 39 lid 2 en 38 Wbb)
- Provincie Flevoland, Kwaliteitshandboek afdeling Vergunningverlening Toezicht en Handhaving.
- Provincie Flevoland (2009), Handhavingsuitvoeringsprogramma 2009.
- Provincie Flevoland (2012), Individueel werkplan handhaver.
- Provincie Flevoland (2011), Plan van aanpak vervolg inhaalslag handhaving bodem, oktober 2011.
- Provincie Flevoland, Procedure-Informatieblad Voorblad Hoofdstuk 4.1 Awb (bijzondere bepalingen over besluiten), versie 617822 v6.
- Provincie Flevoland (2009), Nota instemming evaluatieverslag deelsanering Voormalige stortplaats Ansjovisweg te Dronten (5 maart 2009).
- Provincie Flevoland (2011), Nota Toezicht en Handhaving Fysieke leefomgeving 2011-2015.
- Provincie Flevoland (2012), Reactie feitelijk wederhoor 'Nazorg bij restverontreiniging na bodemsanering', 19 september 2012.
- Provincie Flevoland (2012), Risico-analyses nazorglocaties, 10 juli & 27 augustus 2012.
- Provincie Flevoland (2011), Risicomodule Handhaving Groene Kleurspoor 2011.
- Provincie Flevoland (2011), Toezichtstrategie provincie Flevoland.
- Provincie Flevoland (2012), Verschillende aan de Rekenkamer geleverde overzichten nazorglocaties vanuit Globis, mei – juli 2012.
- Provincie Flevoland (2009), Werkinstructie Registratie WKBP.
- Sinnema Overheidsadvies (2011), Gap-analyse toezicht en handhaving Wabo.

BIJLAGE E

Geraadpleegde personen

Provincie Flevoland

- Mevrouw S. Haddocks, toezichthouder, afdeling Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH).
- De heer J. Hörst, hoofd afdeling Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH).
- Mevrouw M. van de Pol, kwaliteitsmanager afdeling Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH).
- De heer P. Richters, beleidsmedewerker, afdeling Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (VTH).

Teleportboulevard 110
1043 EJ Amsterdam

Telefoon 020 - 58 18 585
Fax 020 - 58 18 586

info@randstedelijke-rekenkamer.nl
www.randstedelijke-rekenkamer.nl